

nový život

9-10

Z OBSAHU

BOYLE: OSUD OSTATKŮ SV. CYRILA • STŘEDA: VYZNÁVÁM JEDEN KŘEST •
O.: SKONČÍ KONCIL PŘED VÁNOCEMI? • BABOR: KATOLÍCI A PRAVOSLAVNÍ
V USNESENÍCH KONCILU • JUST: SV. MAŘÍ MAGDALÉNA V KARLOVÝCH
VARECH • JAN Z JENŠTEJNA K SV. VÁCLAVOVI • H.: KOMUNISTÉ A HUS •
ZEMŘEL SPIŠSKÝ BISKUP MONS. VOJTAŠŠÁK • M.: OTEC BISKUP • Z DOPISŮ
• NAŠE POVÍDKA: SEBOR, POVÍDKA PODVEČERNÍ

ROČNÍK XVII • ZÁŘÍ-ŘÍJEN 1965

nový život

MĚSÍČNÍK CYRILOMETODEJSKE LIGY PRO KULTURU A ŽIVOT Z VÍRY • VYDÁVÁ KŘEŠŤANSKÁ AKADEMIE V ŘÍMĚ • ADRESA REDAKCE A ADMINISTRACE: NOVÝ ŽIVOT, VIA DELLA CONCILIAZIONE, 1. ROMA-ITALIA. Řídí redakční kruh. Vychází 20. s označením následujícího měsíce. • *Předpláté* na rok 1965: V *Itálii* 1800 lir (podpůrně 2500 lir). *Pro ostatní země* 3 dol. (podpůrně 5 dol.) nebo stejná hodnota v jiné měně. Zaslání *letecky* účtujeme zvlášť a třeba je platit předem. *Předpláči se v Itálii*: pošt. slož.: C. c. post. 1-33428 Accademia Cristiana Cecoslovasca - Via della Conciliazione, I. Roma (617) s pozu. NŽ 1965. • *Z jiných evropských zemí* (Belgie, Dánska, Francie, Holandska, Lucemburska, Německo, Norska, Portugalska, Rakouska, Švédsko, Švýcarsko) a z Maroka můžete poukázat *přímo na pošt. úřad* 1800 lir na: Nový život - Accademia Cristiana Cecoslovasca, Roma, Via della Conciliazione 1. Italia. • *Z ostatních zemí* mezinár. pošt. poukázkou, šekem, peněžním dopisem *Římské administraci* (na jméno Mons. Francesco Planer), nebo našim *zástupcům* v jednotlivých zemích: *Anglia*: CML (P. Jan Lang S. J.), 114. Mount Street, LONDON, W. 1. — *Francie*: zasláním 15,— NF poštovní složenkou na adresu: Jaroslav Jáchym, 4, rue General Chappnis, Belfort; c/c 1724-81 Dijon. — *Německo*: zasláním 12 DM poštovní složenkou na: Karl Foit, Konto München (8000), Nr. 151283. — *Austrálie*: CML (Dr. Stanislav Hoffrek), 519, Dryburgh Str., North Melbourne, Vic. — *Kanada*: Zemská CML (Václav Vostřez), Box 541 Main P. O., Hamilton, Ont., nebo Czech Jesuit Fathers (Rev. V. F. Feit, S. J.), 4605 West Broadway, Montréal 28, P. Qué. — *USA*: Rev. Jaroslav Tománek, Veseleyville, P. O. Grafton, No. Dakota.

Vita Nuova. - *Mensile*. • Con approvazione ecclesiastica. • *Autorizzazione Tribunale Roma N. 3779 del 16-3-54*. • *Direttore responsabile*: P. Vincenzo INSOLERA S. J.

LEONARD BOYLE

OSUD OSTATKŮ SV. CYRILA

(Pokračování)

3. Relikvie v období Římské republiky 1798-1799

Počínaje rokem 1600 můžeme tedy být jisti, že ty relikvie, které byly pokládány za ostatky sv. Cyrila (třebaže budou více méně často nazývány ostatky sv. Cyrila a Metoděje), byly pod oltářem kaple světcovy při vstupu do sakristie. (33)

Všeobecně antikváři, jako Hortinus kolem r. 1640 a Brutius kolem r. 1660, nemají nic dalšího k doplnění, opakují zhruba del Soda a Ugonia. (34) R. 1667 však, jak se dovidáme od Benedikta Melliniho, byla kaple u sakristie nazývána kaplí » sv. Dominika«, jako důsledek přítomnosti italských dominikánů po potla-

čení ambrosiánů r. 1645, italští dominikáni pak v r. 1677 postoupili místo dominikánům z Irské provincie. (35) Za restaurátorských prací podnikaných Klimentem XI. mezi r. 1702 a 1715 kaple sv. Dominika byla vyzdobena nákladem dominikánského kardinála Ferrary, ale ostatky při zřizování nového oltáře se pravděpodobně nehýbalo. Je však podivné, že když Rondinini r. 1766 popisuje kaple, bere si del Soda jako autoritu, pokud se týká přítomnosti relikvií a poznamenává, že kaple uváděná del Sodem je patrně ona, jež je nyní zasvěcena sv. Dominiku. (36) Znovu, asi o padesát let později, když velký irský dominikánský historik Thomas de Burgo psal svou *Hibernia Dominicana*, jednoduše převzal slovo Rondininiho a del Sodovo, jak je uvedl Rondinini, když hovořil o kapli sv. Dominika, třebaže žil mnoho let u sv. Klimenta, než se stal biskupem v Ossory v Irsku; dále pochyboval o tom, že kaple kdy byla zasvěcena sv. Cyrilovi: podle jeho nejlepšího vědního kaple byla zasvěcena sv. kříží před převzetím basiliky dominikány. (37)

(35) B. MELLINI, *Dell'antichità di Roma*, MS. Vat. lat. 11905, fo. 19r.

(36) Sem třeba přidat vatikánský rukopis Frančiška del Sodo, který tvrdí, že v jeho čase byla zřízena kaple sv. Cyrila na pravé straně basiliky, když se vchází (myslím, že je to ta, která je dnes

(33) Viz např. P. PANCIROLI, *Tesori nascosti della Città di Roma*, Řím 1600, str. 275, kde je zaznamenána kaple a to, že je v ní pochováno tělo světcovo. Vydání z r. 1625 ale umisťuje jak Cyrila, tak Metoděje do kaple, kdežto vydání G. F. CECCONIHO, *Roma sacra e moderna riordinata*, Řím 1725, str. 78-9, přemísťuje Cyrila k hlavnímu oltáři. Cecconi je jistě nepřesný, protože není zmínka o Cyrilovi, když relikvie pod hlavním oltářem byly v téže roce přezkoušeny kardinálem Hannibalem Albanim (T. de VITRY, *Viti Flavii Clementis Viri Consularis et Martyris Tumulus illustratus*, Urbini 1727, str. 3-5 atd.).

(34) L. R. HORTINUS, *Descriptio aliquot ecclesiarum romanarum*, MS. Vat. lat. 11904, fo. 28v; I. A. BRUTIUS, *Theatrum Romanae Urbis*, MS. Vat. lat. 11885, fo. 201v.

Ve skutečnosti se zdá, že Burgova vzpomínka na kapli nebyla r. 1762 jistě nejnovější, nebo je možné, že za svého římského pobytu nikdy blíže nepozoroval oltář. Totiž osm let po vydání *Hibernia Dominicana* navštívil znovu Řím a potom uveřejnil r. 1772 dodatek, v němž, mimo jiné, poznamenává ke kapli sv. Dominika to, co uniklo Tizzanimu a všem ostatním pisatelům, pokud se týká otázky ostatků sv. Cyrila. Opravuje svou zprávu z r. 1762 o kapli sv. Dominika a píše: »Že onen oltář je týž, který, jak vidno, je dnes zasvěcen svatému Dominiku, může být zřejmě každému, kdo vkročí do basiliky sv. Klimenta. Avšak uvnitř řečeného oltáře sv. Dominika skrze kovovou kulatou mřížku, jakoby nahrazující antependium, se vidí mramorová urna dosti velká s víkem, v níž, myslím, jsou uchovávány řečené posvátné ostatky svatých bratří Cyrila a Metoděje.« (38)

Jeho zmínka o »bronzové mřížce « a »bílé mramorové urně « je velmi důležitá, jak uvidíme. Zatím dostačuje uvést, že toto je skutečně poslední známá tištěná zmínka o kapli a jejích relikviích v době před Francouzskou revolucí. V letech 1852-1853, kdy Dudík navštívil Sv. Klimenta, nenaseřďovalo nic tomu, že by tam byly světcovy ostatky, jak poznamenává ve svém *Iter Italicum*. (39) Tehdy, když se blížilo tisícileté výročí obrácení Slovanů, docházely Piu IX. opětovně žádosti, aby se něco podniklo pro nalezení ostatků. Konečně v srpnu na žádost papežovu zahájil De Rossi práce na vykopávkách uvnitř a vně apsidy baziliky, když nejdříve marně pátral pod oltářem sv. Dominika. Po pravé straně oltáře, díváme-li se kostelem směrem dolů, De Rossi vyhloubil malou šachtu, brzy ale od toho upustil z obavy před ohrožením celé stavby. Byla to ironie, jak připustil později, že kdyby byl postoupil o několik stop hlouběji, byl by narazil na »Náhrobek sv. Cyrila«, objevený o několik let později Mullooly v bazilice ze 4. století. (40) Mullooly začal ve skutečnosti už r. 1857 své práce na vykopávkách; ale teprve na konci r. 1862, kdy byla vyčištěna severní loď a z části střed baziliky ze 4. století, přišel na něco, co považoval za místo pohřbení Cyrila a kdy učinil další vzrušující objev fresky v nartexu zachycující »Přenesení těla sv. Klimenta«. V únoru 1863, kdy Mgr. Tizzani měl svou přednášku, vzrostly proto značně naděje, že se brzy přijde na Cyrilovy ostatky. Tizzani si však uvědomoval,

zasvěcena sv. Dominiku) a tam tělo odpočívá totéž připomínají i Ugonius a Pancirolus.« (P RONDINI, *De S. Clemente Papa et Martyre eiusque Basilica in Urbe Roma*, Řím 1706, str. 337).

(37) T. DE BURGO, *Hibernia Dominicana*, Kolín n. R. 1762, str. 405-406.

(38) *Supplementum Hibernae Dominicanae*, (Kilkeny) 1772, str. 847.

(39) B. DUDÍK, *Iter Romanum ... in den Jahren 1852 und 1853*, I (Víděň 1855).

(40) G. B. DE ROSSI, *Del sepolcro di S. Cirillo nella basilica di S. Clemente*, *Bollettino di Archeologia Cristiana*, ser. I, I (1863), 9-10.

ŘÍM. — 30. června pražský arcibiskup kard. Beran sloužil v bazilice sv. Petra mši svatou k druhému výročí papežské kronovace. Na obrázku vidíme kard. Berana se sv. Otcem při stupňových modlitbách.

že tělo světcovo bylo dlouhou dobu mimo baziliku ze 4. století, a neváhal proto svou přednášku uzavřít tím, že »kaple sv. Dominika byla pravděpodobně vyloupena v období Římské republiky v letech 1798-1799.« (41)

Ve skutečnosti veškeré naděje podnícené vykopávkami se rozplynuly. Jak uvedl kardinál Bartolini r. 1881: »Potom, když byly všechny části oné (baziliky) odkryty a prohledány, byla skutečně ztracena naděje, že se najde nějaký velký poklad.« (42) V soulase s Tizzaním uzavírá, že relikvie byly uchovávány pod oltářem sv. Dominika až do »nešťastného francouzského obsazení« Říma r. 1798. Tehdy byly náhrobky a relikviáře zničeny vojáky,

(41) Tizzanino vlastní verze o příčině vykopávek u sv. Klimenta viz jeho *Della Commissione di Archeologia sacra del museo Cristiano-pio e dell'antica basilica di S. Clemente*, Řím 1886, str. 19-57.

(42) D. BARTOLINI, *Memorie storico-critiche archeologiche dei Santi Cirillo e Metodjo*, Řím 1881, str. 198.

kteří pátrali po olovu na municí a poházeli kosti a popel v kostelích nebo v beznadějném zmatku vše naházeli na hromadu; a »uprostřed tohoto bezbožného zmatku se octly i ctihodné kosti apoštola Slovanů sv. Cyrila.« (43)

Tizzani a Bartolini aspoň v tom směru uvažovali správně, když měli za to, že relikvie Cyrilovy byly u sv. Klimenta ještě začátkem první Římské republiky, jak Fr. Louis Nolan, tehdy představený u sv. Klimenta, ukázal r. 1911, když oznámil objevení příslušného dokumentu v archívech Římského vikariátu. Fr. Nolan tento dokument však nezveřejnil, a ani si neuvědomil celý dosah tohoto objevu. Pouze zaznamenal, že 18. srpna 1798 v přítomnosti jednoho irského dominikána byla přenesena mramorová urna obsahující relikvie ze svého místa pod oltářem sv. Dominika do Chiesa Nuova a umístěna po boku těla sv. Filipa Nerijského. Připojil, že se navrátil k Sv. Klimentu a byly umístěny znovu pod oltář sv. Dominika, a cituje Bartoliniho, když hovoří o jejich možném osudu. (44) Nyní se vrátíme k tomuto dokumentu.

Dne 18. srpna 1798, kdy byly ostatky přeneseny do Chiesa Nuova, Sv. Kliment byl ve skutečnosti zrušený kostel. (45) Celá komunita irských dominikánů odcestovala v květnu do Irska (46); zůstal tam pouze Fr. John Connolly, který odmítl odejít, »aby nebyl dům nenahraditelně ztracen pro naši Irskou provincii,« (47) setrval dokonce i po 3. červnu, kdy majetek Sv. Klimenta byl vydražen. (48) Jak víme z neocenitelného deníku G. A. Saly, republikánská vláda a vojsko nejednaly s přílišným ohledem s uzavřenými kostely. Vzhledem k

(43) Tamtéž, str. 195-196.

(44) L. NOLAN O.P., *The Basilica of San Clemente in Rome*, Řím 1911, str. 89-90.

(45) Viz F. FORTUNATI, *Avvenimenti nel Pontificato di Pio VI dal 1775-1800*, MS. Vat. lat. 10730, fos. 210v-211r.

(46) G. A. SALA, *Diario romano degli anni 1798-1799*, ed. G. CUGNONI, Řím 1882-1888, I. 240.

(47) Connolly píše Fr. Rochemu z Corku 20.1.1798 (Archiv Irské dominikánské provincie, Tallaght, Co. Dublin, Dopisy 1780-1804); viz rovněž Connolly biskupu Plunkettovi z Meathu v březnu 1798 (O. COGAN, *The Diocese of Meath*, III (Dublin 1870) str. 219-221).

(48) *Pro Beni del soppresso convento di SS. Sisto e Clemente viz Collezione di Carte Pubbliche, Proclami, Fditti, Ragionamenti, ed altre produzioni tendenti a consolidare la rigenerata Repubblica romana*, Řím 1798, II, 90; A. DUFOURCQ, *Le régime jacobin en Italie. Étude sur la république romaine*, Paris 1900, str. 250.

tomu některé z kostelů, které nebyly uzavřeny, dostaly od vlády povolení pečovat o jakékoliv relikvie v uzavřených kostelích; mimo jiné Sala poznamenává, že kanovníci od Panny Marie v Trastevere a z Lateránu a jistý P. Agostini z Chiesa Nuova dostali povolení, aby shromáždili nejvýznamnější relikvie z některých uzavřených kostelů. (49) Na štěstí máme deník z let Římské republiky, který napsal tehdejší sakristán z Chiesa Nuova a který obsahuje mnoho záznamů o činnosti P. Agostiniho. Na příklad máme tento záznam z 10. srpna 1798: »P. Vavřinec Agostini z naší kongregace šel k ministru vnitra ..., kterého již žádal, aby mohl mít nějaké tělo svatých ze zrušených kostelů, a ministr vnitra mu to povolil...« (50) Více pro náš účel poznamenává sakristán dne 17. srpna: »Řečený večer přišlo jiné oznámení od ministra vnitra P. Agostinimu, aby šel do zrušeného chrámu sv. Klimenta.« (51) Proto šel Agostini následujícího dne (v sobotu 18. srpna) do Sv. Klimenta, a o jeho návratu sakristán zaznamenal: »V 16 hodin se vrátil P. Agostini z chrámu sv. Klimenta a přinesl uvnitř urny dvě těla svatých mučedníků, totiž sv. Metoděje a sv. Cyrila, obě jména jsou vlastní a řečený chrám patří Otcům dominikánům.« (52) To je jasné ta událost, na níž se vztahuje dokument Fr. Nolana, a dokument sám byl notářským dokladem o poznání a přenesení relikvií. Šetření ve vikariátních archívech nebylo úspěšné; nenašel se dokument, který viděl Nolan, ale, na štěstí, našel se jeho opis mezi spisy ve Státním archívu římském od notáře Parchettiho, který převážně doprovázel Agostiniho na všech pochůzkách po uzavřených kostelích a který, zdá se, byl notářem oratoriánů v Chiesa Nuova. (53) Toto *instrumentum* nejenom potvrzuje zlepšený popis De Burgův kaple sv. Dominika, ale také popisuje, co bylo v rakvi pod oltářem. Stojí proto za to uvést jej nezkráceně:

(49) SALA, *Diario*, II, 45, 106, 161.

(50) C. GASBARRI a V. E. GIUNTELLA, *Due Diari della Repubblica romana del 1798-1799*, Řím 1958, str. 101.

(51) Tamtéž, str. 102.

(52) Tamtéž.

(53) Archivio di Stato di Roma, Archivio dei 30 Notari Capitolini: Parchetti Franciscus 1798, vol. 623, fos. 78r, 83r, 123r etc.

« Přinesení a odevzdání mramorové nádoby s ostatky pro ctih. kongregaci římského Oratoria.

Dne 18. srpna 1798.

Já, podepsaný notář, jsem přišel na požádání ctih. kongregace římského Oratoria a skrze ni s občanem P. Vavřincem Agostinim, hlavním sakristánem ctih. chrámu Panny Marie ve Vallicelle, do kostela sv. Klimenta zároveň s občanem Aloisem Especo, tajemníkem 3. městského obvodu a občanem Janem Křtitelem Rasi, a když jsme vstoupili do řečeného kostela a přišli k oltáři zasvěcenému sv. Dominiku, který při vstupu je hned vpravo od dveří, prostřednictvím Jana Křtitele Albanesiho a jeho společníka Bartoloměje byla otevřena mřížka z pozlaceného kovu zapečetěného dvěma olozými pečeti se znakem. Byla vyňata mramorová nádoba s víkem, a to když bylo odlopeno, bylo uvnitř vidět kosti smíšené se zemí přikryté kusem serpentínového mramoru; a podle vzpomínek a svědectví kardinála Baronia řečený občan P. Agostini pracil s jistotou, že se tam chovají ostatky svatého Cyrila a Metoděje; tato nádoba byla ihned uzavřena a ničeho se nikdo nedotkl, a byl též přítomen jeden irský otec dominikán. Tu nádobu dal občan P. Agostini vložit do vozu a vstoupilše tam on a občan Alois Especo a Jan Křtitel Rasi spolu se mnou, notářem, ovezli ji do řečeného ctih. chrámu Panny Marie ve Vallicelle, a byla uložena do oltáře vedle rakve s tělem sv. Filipa Nevi. « (54)

Dne 28. srpna tentýž notář dosvědčil ověření ostatků za přítomnosti římského vicegerenta a zaznamenává, že potom byly vráceny do kaple sv. Dominika u Sv. Klimenta. (55) To je dost těžko pochopitelné, vždyť Sv. Kliment byl stále zrušeným kostelem a opravdu měl být demolován. (56) V deníku Vallicelliana není žádný záznam o navrácení těchto ostatků 28. srpna, je tam ale zápis, který nás vede k tomu, abychom pochybovali o tom, že uvedeného data byly relikvie skutečně vráceny na své původní místo. Asi o deset měsíců později sakristán zaznamenává 4. července 1799 ve svém deníku: »Ve 12 hodin byl postoupen chrám sv. Klimenta kapitule od svatého Jana v Lateráně, a proto my, kteří jsme měli mramorovou urnu obsahující těla svatých mučedníků, jsme ji odevzdali se souhlasem

(54) Tamtéž, fo. 115; 144r.

(55) Tamtéž, fo. 156r.

(56) Právě den před předpokládaným navrácením relikvií Sala poznamenává ve svém *Diariu* (II, 115): »Dnes ráno byly přineseny krásné zvony z chrámu sv. Klimenta.« 27. října se ubytovaly francouzské jednotky v klášteře a ozdoby na Růžencové madoně byly bezpečně uloženy »pod odpovědností občana Connollyho, správce řečeného klášteřa.« (Archivy sv. Klimenta, Řím, 27,72).

naší kongregace do rukou monsignora komořího řečené kapituly, monsignora Mattei, aby ji znovu umístil v témže chrámu pod hlavním oltářem, odkud byla vyňata.« (57)

Než postoupíme dále, musíme rozebrat některé nesnáze, které jsou v tomto zápisu. Jelikož pisatel deníku hovoří o »sv. mučednicích« a o místě »pod hlavním oltářem«, mohlo by se zdát, že záznam se vztahuje spíše na relikvie sv. Klimenta a sv. Ignáce než na relikvie »svatého Cyrila a Metoděje«. Nemyslím, že je tomu tak. Za prvé, 18. srpna 1798 hovoří o »svatém Cyrilu a Metoději« jako o »sv. mučednicích«, za druhé, hovoří nyní o »mramorové urně«, jako hovořil dříve, kdežto víme z formálního ověření relikvií Klimenta a Ignáce r. 1725, že rakev pod hlavním oltářem byla olověná. (58) Buď jak buď, kostel v Lateránu, a nikoliv Chiesa Nuova, je místo, kde bychom očekávali, že byly r. 1799 ostatky Klimenta a Ignáce. Na začátku srpna 1798 Laterán totiž žádal, aby mohl pečovat o tyto relikvie, a opravdu dostal povolení k jejich přenesení ze Sv. Klimenta 22. srpna následujícího roku. (59) Ve skutečnosti žadatelem byl tentýž komoří Lorenzo Mattei, který 4. července 1799 jménem Lateránu převzal mramorovou urnu od Sv. Klimenta, jež byla téměř rok v Chiesa Nuova.

Za předpokladu, že tato mramorová urna je ta, která byla pod oltářem svatého Dominika a která obsahovala relikvie sv. Cyrila, zůstává ještě problém s rozhodným příkazem Matteiho k předání urny, »protože sv. Kliment byl postoupen Lateránu«. Náhodou Mattei byl v mezích svých práv. Zjistilo se totiž pátráním v lateránských archívech, že Lorenzo Mattei a Callisto Marini, komoří a podkomoří Lateránu, podnikali s některými vládními úředníky kroky k tomu, aby zachránili Sv. Klimenta v době, kde měl být stržen. Ve své duchaplné petici k republikánským úřadům Mattei a Marini uvedli různé autory, kteří pěli chválu na krásy kostela, a naznačili, že jakýkoliv ne-

(57) GASBARRI-GIUNTELLA, *Due Diari*, p. 154.

(58) VIZ T. DE VITRY, *Titi Flavi Clementis ... Tumulus illustratus*, Urbini 1727, p. 4.

(59) Archivio di Stato di Roma, Archivio dei 20 Notari, Parchetti, 623, fos. 80, 94r: žádost Lorenza Matteiho jménem Lateránu o převedení relikvií z některých uzavřených kostelů do péče Lateránu, např. relikvií sv. Klimenta a sv. Ignáce od sv. Klimenta a relikvií sv. Sabiny. Jak víme z dokumentu citovaného v následující poznámce (Archivy od sv. Jana v Lateránu), povolení bylo uděleno 22. srpna 1798, ale nebylo ho ihned použito.

místný zásah do kostela sv. Klimenta nebude dobře posuzován potomstvem: » Kdokoliv také čte a zná cenu památek, nemůže nebýt podnícen povinností zachovat chrám sv. Klimenta. Učení všech vyznání by se styděli, kdyby si při návštěvě římských památek neprohlédli pozorně tento chrám, jehož části byly vícekrát zobrazeny Ciampinim, Rondininim a mnohými jinými rytci a poskytují příležitost k tolikerému zkoumání, jak je zřejmé z Bingamiho, Du Cange, Mabillona, Bianchiniho a z mnohých jiných slavných spisovatelů. Nestalo by se tak bez velké potupy naší doby, kdyby pozbylo svého lesku a tím spíše svého udržení místo slavné jako homilie Řehořova, jež bylo radostí římského lidu, místo připomínané sv. Lvem a sv. Jeronýmem, jehož dějiny se neskví leskem o nic menším než tím, jímž se snaží být obklopaný světské památky. « (60)

Žádost neměla hned úspěch, jak se dovídáme ze svědectví Marinioho, které bylo zveřejněno r. 1827 v Perugii, po smrti jednoho ze spolupracovníků na této akci: » Kroky podnikané mnou k tomu účelu v porozumění s mons. Vavřincem Mattei, lateránským komořím, nepřinášely po jistou dobu žádaný výsledek. Podařilo se mi však po mnohých měsících získat skript, který zajišťoval zachování kostela a dával jej lateránským komořím na starost, když prostřednictvím pana Filippaniho vzbudili zájem o své snahy u pana Antonína Brigi z Perugia a získali u něho pochopení a pomoc. « (61) Konečné rozhodnutí přišlo 20. června 1799, jak můžeme zjistit z dopisu Filippaniho kanovníku Marinimu: » Již je otevřena cesta k zachování starobylého chrámu sv. Klimenta pro budoucnost, učený kanovník Marini, a již jsou splněna přání má i úctyhodné lateránské kapituly. « (62)

K formálnímu udělení povolení došlo 30. června 1799 a lateránská kanovníci převzali klíče od Sv. Klimenta. O čtyři dny později navštívil Lorenzo Mattei na základě tohoto povolení Chiesa Nuova v poledních hodinách 4. června 1799 a převzal mramorovou urnu s ostatky sv. Cyrila. Pisatel deníku v Chiesa Nuova praví, že relikvie byly převzaty, aby

(60) S. Giovanni in Laterano, Arch. Capitolare, O. LXXII, 21, fo. 3.

(61) D. PERNOSI, *Elogio dell'Avvocato Antonio Brizi detto nella chiesa dei PP. Carmelitani Scalzi di Perugia il 1° Febbraio 1827*, Perugia 1827, str. 3.

(62) S. Giovanni, Arch. Capit., ibid. fo. 1r. dopisu Filippaniho je použito jako obálky pro jiné dokumenty.

mohly být znovu uloženy u sv. Klimenta. To, myslím, není přesně to, co povolení nebo Laterán sám měly v úmyslu. V žádném případě však nemáme zprávy, že by kdy dosáhly jak Sv. Klimenta, tak Lateránu. Dalo by se očekávat, že nám přitom pomůže Fr. John Connolly, který tak vytrvale setrval u Sv. Klimenta. Ve svých dopisech do Irska hovoří často o vylupování kostela, a při jedné příležitosti hovoří, že francouzské vojsko dokonce vzalo starou štólu ze zповědnice. (63) Ale i přes tu skutečnost, že 18. srpna 1798 Connolly byl přítomen otevření urny před její přepravou do Chiesa Nuova, v jeho dopisech chybí jakákoliv zmínka o těchto ostatcích. Další podivné mlčení je kolem úlohy, kterou měl Laterán pokud se týká záchrany tohoto kostela před likvidací, již občas on sám přiznává. (64) On ale velmi dobře věděl, že kanovníci zachránili kostel, jak můžeme seznat z petice předložené kostelem sv. Klimenta Svaté stolici r. 1804 (65), krátce předtím, než odešel z Říma, aby se ujal povinností biskupa v New Yorku (1814-1823).

4. Závěr

Tato rezervovanost Fr. Connollyho je jedna z mnohých záhad, jež obklopují osud ostatků sv. Cyrila. Další záhada je, proč relikvie nebyly vráceny do Sv. Klimenta z Lateránu (předpokládáme-li, že tam byly 4. června 1799 dopraveny, když po pádu Republiky římské vicegerent nařídil navrácení všech relikvií, jež byly vzaty ze zrušených kostelů, na původní místo). Lorenzo Mattei sám osobně dohlížel 28. srpna 1800 (66) na navrácení ostatků sv. Sabiny do kostela na Aventinu a můžeme předpokládat, že relikvie sv. Klimenta a sv. Ignáce byly podobně znovu uloženy u sv. Klimenta.

(63) Viz jeho dopis Rochemu z Corku 17.1.1801 (Archivy irských dominikánů, Dopisy 1780-1804).

(64) Tamtéž, viz rovněž dopis 1.4.1801 Fr. Lanemu z Corku ve stejné sbírce a dopis z 1.2.1815 Plunkettovi z Meathu, citovaný L. NOLANEM, *The Irish Dominicans in Rome*, Řím 1913, str. 57.

(65) Archivy sv. Klimenta, 24, 176: » ani milost, o níž se žádá, by nepřipravila řečený chrám sv. Klimenta o bohoslužby, ponežvádě lateránská kapitula, která jej měla v komandě v době Republiky, by nyní v bohoslužbách pokračovala. «

Snad opravdu klíč k této záhadě tkví v osobě Lorenze Matteiho, protože on je poslední známá osoba, která měla co dělat s mramorovou urnou. Ve skutečnosti Mattei byl něco více než komoří Lateránu. Byl Duca Mattei, poslední po meči z oné významné rodiny, jejíž palác stojí blízko Largo di Torre Argentina za nynějším palácem Caetani. (67) Od r. 1771 až do r. 1833 byl oddaným kanovníkem lateránským, a třebaže měl strýce a bratra kardinály, rozhodným způsobem odmítal pro sebe jakoukoliv takovou hodnost. Když nakonec se ve věku 85 let nechal r. 1833 k tomu přemluvit, žil potom jenom deset dní. (68) R. 1839 byla papežským mandátem práva rodiny Mattei přenesena na ženskou linii, tj. na rodinu Antici z Recanati v Marche. Před nedávnem rodina Antici-Mattei prodala starý palác v Římě, a proto archivy Matteiho jsou nyní v archívech Antici-Mattei v Recanati; podobně některé z relikviářů, které kdysi byly v kaplích starého římského paláce rodiny Antici, jsou nyní v Recanati.

Před krátkou dobou (2.-4. června 1963) rodina Antici-Mattei laskavě svolila k prohlédnutí archivů v Recanati; nebyl jsem však schopen nalézt, jak jsem doufal, osobní dokumenty Lorenza Matteiho, jež by mohly vnést nějaké světlo do osudu skřínky sv. Cyrila. Toto zklamání do jisté míry však bylo zmírněno objevením jednoduchého, ale masivního zlaceného relikviáře v rodinné kapli, který obsahuje asi 6 cm dlouhou kost s nápisem: » Ex ossibus S. Cyrilli M. «

Třebaže ověření relikvií není podloženo doklady, nález svádí k tomu, abychom se domnívali, že zde v těchto šesti centimetrech kosti (pravděpodobně prstu) máme část » kostí smíšených se zemí «, jež kdysi byly pod oltářem sv. Dominika ve Sv. Klimentu a později, 4. června 1799 v Chiesa Nuova, byly převzaty Lorenzem Matteim jménem Lateránu. Relikvie sv. Cyrila nejsou tedy úplné, je zde však nepochybná spojitost Lorenza Matteiho s » mramorovou urnou «; mimoto relikviář nese znak kardinála Alessandra Matteiho, Lorenzova bratra, který se vrátil z exilu ve Francii koncem r. 1799. To, že nápis je opatřen zkratkou M(učedník), není vůbec překvapující, protože,

(66) San Giovanni, Arch. Capitolare, O. LXXXVI, 45.

(67) Viz H. C. STEWART, *Roman Palaces*, Aberdeen 1950, str. 164.

(68) G. MORONI, *Dizionario di erudizione storico-ecclesiastica*, 43 (Benátky 1847) 304-6 (Mattei-Lorenzo).

ŘÍM. — Přenesení tělesných pozůstatků sv. Cyrila do baziliky sv. Klimenta. Tuto fresku vidíme v kapli našich věrozvěstů, postavené z pověření papeže Lva XIII.

jak jsme už dříve viděli, Cyril a Metoděj byli vícekrát než jednou líčeni jako mučedníci v pramenech, jež jsme prohlédli, zvláště v zápisech deníku Chiesa Nuova, v němž rovněž jsme zjistili tento vztah Matteiho ke skřínce.

Jestliže tedy se přidržíme názoru, že tento zlomek, jenž byl v majetku rodiny Antici-Mattei, pochází z rakve, jež dříve obsahovala některé kosti sv. Cyrila, může se také zdát oprávněné z toho vyvodit, že 4. června 1799 Lorenzo Mattei nedošel s urnou sv. Cyrila do Sv. Klimenta nebo do Lateránu, ale jednoduše ji uložil v kapli své vlastní rodiny blízko Largo Argentina, několik set metrů dál od Chiesa Nuova, a později uložil tyto » kosti smíšené se zemí « do několika relikviářů, z nichž jeden dal svému bratru kardinálu Alessandro Matteimu, nebo aspoň jím byl ověřen. Je však stále možné, že urna z Chiesa Nuova byla otevřena ne Matteim z jeho vlastní iniciativy, ale spíše lateránskou kapitulou nebo na její žádost, jejímž jménem Mattei relikvií převzal. Buď jak buď, můžeme učinit závěr, že schránka byla otevřena po tom, co vyšla z Chiesa Nuova a že Lorenzo Mattei nebo lateránská kapitula z ní vyňala kosti a uložila je do jednoho nebo více relikviářů. To, že se schránka nevrátila v neporušeném stavu do Sv. Klimenta po tom, co odchodem francouzského vojska koncem r. 1799 skončilo období » zrušení « kostela, není ani překvapující, ani nevysvětlitelné. Tizzani a Bartolini měli asi důvod k tomu přisuzovat neklidné republikánské soldatesce loupení a zabavování

relikvií a relikviářů v letech 1798-1799, je však nutno mít také na zřeteli současně hodnocení Giorgantonia Saly činnosti oněch církevních zmocněnců, kteří byli oprávněni k přenášení ostatků ze zrušených kostelů a k jejich » bezpečnému uložení « : » Mnoho (ostatků) se však ztratilo nebo jich není možno používat vinou oněch komisářů, kteří si s nimi dělali co chtěli, nebo porušili pečeti, aby je mohli vyjmout z relikviářů. « (69)

Postscriptum

Když tato zpráva byla předložena kardinálu Cicognanimu a byla přednesena na Sjezdu slovanských dějin v Salcburku (15. července 1963), Svatá stolice vstoupila prostřednictvím kardinála Cicognaniho v jednání s rodinou Antici-Mattei ve věci návratu relikvií do kostela sv. Klimenta, kde v očekávání, že jmenovaná rodina prokáže v této věci šlechetné gesto, byl v polovici července připraven prostý *loculus*

pod oltářem v kapli sv. Cyrila a Metoděje od Lva XIII. Protože se jednání ukázala brzy úspěšná, mons. Ondrej Grutka, biskup z Gary, Indiana, USA, odcestoval 27. října do Recanati, aby přijal relikviář od rodiny Antici-Mattei a převezl jej do Říma. Při obřadu v Sixtinské kapli dne 14. listopadu biskup Grutka a pisatel této zprávy tam odevzdali jménem rodiny Antici-Mattei relikviář papeži Pavlu VI. v přítomnosti kněžny Antici-Mattei a členů rodiny, kardinálu Cicognaniho, Bei a Gilroye a mnoha biskupů e prelátů z těch zemí, které za své křesťanství a za svou kulturu vděčí sv. Cyrilu a Metoději. Následující neděli (17. listopadu) papež Pavel konal liturgickou funkci u sv. Klimenta, aby tak uzavřel oslavy jednáctistého výročí obrácení slovanských národů a aby byl svědkem slavnostního návratu části ostatků sv. Cyrila do Sv. Klimenta.

(69) SALA, *Diario*, II. 106 (25.VIII.1798).

KATOLÍCI A PRAVOSLAVNÍ V USNESENÍCH KONCILU

J I Ř Í B A B O R

Katolíci a pravoslavní aspoň až do poloviny 11. století byli jedno, až na několik sporných stránek jsou jedno, a proto také s pomocí Boží dřív nebo později budou jedno. Tuto skutečnost minulou a přítomnou a tuto naději do budoucnosti vyjádřil 2. vatikánský sněm na konci svého 3. zasedání, a to hned ve dvou ze svých usnesení: v dekretu » O ekumenismu «, kde se zabývá pravoslavními církvemi dosud odloučenými, a v dekretu » O katolických východních církvích «, kde si všímá hlavně východních křesťanů sjednocených s katolickou Církví, ale přitom neztrácí ze zřetelů východní křesťanstvo jako celek. — Pro nás, Čechy, Slováky a Rusíny, mají tyto výnosy koncilu velkou důležitost, protože máme přímo mezi sebou východní křesťany, odloučené i sjednocené, a protože mezi nejhezčí květy našeho latinského katolictví patří velehradský unionismus ve znamení slovanských apoštolů Cyrila a Metoděje.

Protestant, který čte koncilový dekret » O ekumenismu «, může být skoro v pokušení žárlit. Ve 3. kapitole, kde se pojednává o různých typech odloučených křesťanských církví, čte totiž na pravoslavné téměř samou chválu, vůči evangelíkům však přece jen tu a tam aspoň nepřímou kritiku. U pravoslavných se zdůrazňuje téměř jen to, co máme společného, u protestantů se mimoto více upozorňuje i na rozdíly. Nevím, zda to bylo v úmyslu původních redaktorů osnovy. Spíše asi ten dojem vznikl dodatečnými vsuvkami do těchto odstavců, ať už si je přáli biskupové v plénu koncilu, ať o nich rozhodl sám papež.

Buď jak buď, máme-li na mysli věroučné základy, základní církevní organizaci, život svátostný a liturgický, nemůže být sporu o tom, že katolická církev má mnohem více společného s pravoslavním než s protestantismem. Něco jiného je otázka mentality, otázka

slohu, otázka křesťanství rozjímavého nebo činorodého, více nebo méně schopného způsobit se novým potřebám lidstva. Jiná je také otázka konkrétních přátelských vztahů ke katolíkům. V tom jsou rozdíly na obou stranách, např. mezi anglikány a švýcarskými kalvinisty na straně protestantské, mezi Rumuny a Bulhary, ba i mezi Řeky v zahraničí a Řeky v království na straně pravoslavné.

Ale pokud jde o věcnou, objektivní stránku nauky a církevního života, je podobnost a z velké části totožnost mezi katolictvím a pravoslavím zjevná. Společná je kromě bible i úcta k naukové tradici starověké Církve, společné je uznávání věroučné závaznosti sedmi prvních sněmů. Biskupové obou církví mají apoštolskou posloupnost, jsou tedy podle nauky obou církví platně posvěceni, a proto mohou platně světit kněze. To pak znamená, že obě církve navzájem uznávají platnost všech svých sedmi svátostí, a ne tedy jen křtu a manželství, které může platně udělit i laik. Pravoslavný kněz při mši na oltáři opravdu proměňuje a podává věřícím skutečné tělo Páně. V pravoslavné zbožnosti má mimoto významné místo úcta k Matce Boží a řada jiných společných prvků. Rozdíly ve vnějších formách bohoslužby nebo v církevních zákonech, např. stran manželství kněží, nejsou podstatné, netýkají se článků víry, a katolická církev je považuje za zcela oprávněné. Mnozí teologové jsou přesvědčeni, že i věroučné spory, např. o způsobu vycházení Ducha svatého, o očištění, o naprostou bezhříšnost Panny Marie a její nanebevzetí, vyvolal spíše různý způsob vyjadřování téže pravdy než skutečný rozdíl v nauce.

Jediný podstatný rozdíl je v postoji k úřadu římského papeže. Obě církve uznávají, že římský biskup je nástupce apoštola Petra, a obě se shodují v tom, že mu proto náleží čestné prvenství mezi všemi biskupy světa. Rozdíl je v tom, že katolíci mimoto věří v prvenství papežské *autority*, a pravoslavní nikoliv. Pravoslavní jsou ochotni uznat papeže za prvního z patriarchů, a proto za čestného předsedu sboru biskupů; katolíci ho považují za hlavu a mluvčího biskupského sboru, a proto za učitele a pastýře celé Církve.

Kdo zná dějiny teologie, nebude považovat ani tento rozpor za zcela beznadějný. Mít nejvyšší autoritu v církvi nemusí znamenat

ustavičné zasahování do života jednotlivých církevních obcí. A že v křesťanském starověku i východní Otcové a východní církevní sněmy uznávali římského biskupa za poslední instanci ve sporných otázkách křesťanstva, tedy také za nejvyšší autoritu, o tom svědčí historické prameny, které mají východní biskupové a východní kláštery ve svých archívech a knihovnách. Kromě skutečných obtíží historických a teologických bude ovšem třeba překonat překážky a předsudky, které na obou stranách nahromadila lidská nevědomost a slabost.

Na katolické straně o to usiluje zvláště 2. vatikánský koncil. V usnesení » O Církvi « ukazuje, že papež je sice nejvyšší nositel církevní autority, ale ne jediný. Spolu s ním je za osudy církve odpovědný světový biskupský sbor. Biskupové tedy nejsou pouhými výkonnými orgány vatikánských úřadů. Dekret » O katolických východních církvích « to doplňuje prohlášením, že katolická církev je ochotna uznat (a u dříve sjednocených i obnovit) rozumnou samosprávu místních východních církví, zvláště také autoritu jejich patriarchů. Sněm tedy odbourává překážku nadměrného vatikánského centralismu.

Pokud se týče jiných překážek dohody s pravoslavnými, stanovil koncil ve svých dosa- vadních výnosech mimo jiné toto: Katolická církev si přeje jednotu v mnohosti, jejím cílem není nakomandovaná jednotvárnost církevního života. Proto plně uznává nejen podstatné společné prvky, které nalézá u pravoslavných, ale i velké hodnoty jejich zvláštností, jejich liturgických obřadů, jejich církevních tradic, jejich slohu, duchovního života a jejich způsobu teologického myšlení. Přeje si, aby se toto všechno věrně pěstovalo mezi katolíky východních obřadů a aby se tím inspirovali i katolíci západní. Mezi pravoslavnými nechce katolická církev agitovat pro přestoupení, a když se někdo z nich sám odhodlá k tomu, aby obnovil plné společenství s římským papežem, žádá od něho jen vyznání katolické víry, a uznává za platný nejen jeho křest, ale i jeho biřmování, popřípadě jáhenské, kněžské nebo biskupské svěcení. Více než na osobních změnách jí však záleží na rozhovoru s východními církvemi jako celky a na bratrské spolupráci se všemi pravoslavnými křesťany.

JINDŘICH STŘEDA VYZNÁVÁM JEDEN KŘEST

Tato slova vyznání víry jsou snad mnohými katolíky říkana poměrně zběžně, bez hlubšího zamyšlení. Kdybychom se průměrného katolického vzdělance na jejich smysl ptali, odpověděl by snad, že nás tato slova chrání před bludem novokřtěnců — těch, kdo v XVI. století učili, že člověk v dětském věku již podle katolického obřadu pokřtěný může a má být v dospělosti při plném vědomí pokřtěn znovu. Ale tento nový křest nebyl než důsledkem učení, které se v rozmanité podobě zjevuje v různých dobách církevních dějin a které je vlastní protivou článku víry, o kterém zde rozjímáme.

Důvod zajisté, proč němečtí novokřtění reformačního období, jejich potomci v českých zemích » habáni «, novokřtění v Nizozemí křtili, a potomci těchto posledních, baptisté anglicko-jazyčných zemí dodnes křtí jedině dospělé — aťsi už byli pokřtěni jako děti — je názor, který v různých obměnách ovlivnil širé kruhy protestantského světa. Pouhý církevní obřad, a tím méně obřad prožitý nevědomým nemluvňátem, nemůže prý udělat křesťana; nemůže způsobit účinky křtu, odčinění dědičného hříchu a ospravedlnění. To může učinit jenom vědomé obrácení dospělého křtěnce; takový je názor baptistů. Ale celá řada pietistických hnutí — v tom žáci hraběte Zinzendorfa, dobrodince Českých bratří — hlásala a hlásá názor velmi podobný. Uznávají sice křest dětí. Ale » probuzení «, obrácení, či jak se onen vnitřní úkon u té které školy jmenuje, zaujímá u nich postavení zřetelně důležitější; ospravedlněn, mezi předurčené zařazen může být jenom ten, kdo tento vnitřní přelom prožil.

Není divu, když tito probuzení, omilostnění mají sklon i tam, kde zůstávají ve větším společenství — řekněme v evangelické zemské církvi — tvořit v ní menší » církvičku «, » straníku «, skupinku vyvolených.

Zdá se ostatně, jako by podobné smýšlení bylo podkladem způsobu, jakým americké evangelické » denominace « udávají své členstvo. Kdežto katolická Církev jakožto katolíky udává všecky, kdo v ní byli pokřtěni a nevystoupili z ní výslovně, evangelické církve za členy považují jenom ty, kdož účastí na organizačním životě nebo aspoň na přijímání Večerců Páně své členství výslovně ohlásili. Činí se tu zcela zřetelný rozdíl mezi pouhými pokřtěnými a skutečnými členy církve: rozdíl katolíkům naprosto cizí. Ovšem však podobný blud má přístup i do katolického prostředí. Už v moderní diskusi o rozdílu mezi » lidovou Církví « a » vyznavačskou Církví « se zdá, jako by se někteří katolíci poněkud odcizovali pravému názoru. Mluví se někdy, jako by » matrikový katolík « — který je katolický jenom proto, že Habsburkové nebo někdo podobný kdysi v zemi jeho předků stanovili státní náboženství katolické — vůbec katolíkem nebyl, jako by vůbec neměla cenu než ta příslušnost, kterou se kdo hlásí k Církvi v zemi jinověrné nebo nevěřící. To by znamenalo nechápat katolické učení v této věci. Je ovšem žalostné, když » matrikový katolík « mezi oddavkami a pohřbem do svého kostela nohou nepáchne; je žalostné, když italský proletář vidí v každém knězi prznitele dětí, posluhu kapitalistů, a umiňuje si ho při příští revoluci zařezat; je žalostné, když mexický Indián, kterého revoluční vláda

Aby tento postoj byl hodnověrný, odstraňuje sněm všechny zbytky diskriminace vůči katolíkům východních obřadů, např. zákaz, aby ve svém obřadu nekonali misie mezi pohany. Manželství uzavřené před pravoslavným knězem prohlašuje i pro katolíka za platné, i když ne vždy dovolené. Katolík se může z rozumných důvodů zúčastnit pravoslavné boho-

služby, a když nemůže dosáhnout vlastního kněze, může od kněze pravoslavného přijmout i svátost pokání a svátost oltární. A naopak katolický kněz může dát rozhřešení a podat sv. přijímání upřímně věřícímu pravoslavnému, aniž od něho vyžaduje přestoupení. Tato praktická ustanovení vstoupila v platnost 21. ledna 1965.

připravila o možnost spatřit kněze, není si jist rozdílem mezi Panenkou Marií a dcéřtovou bohyní svých pradědů. Ale jestliže jsou křtěni a nechťejí nebýt katolíky, pak jsou katolíci; katolíci jako členstvo římské rotý; a jen sám Bůh rozsoudí, jak mnoho či málo si ti i oni přivlastní z požehnání splývajícího na všechnu Církev. — Zcela zřejmě se k podobnému bludu blížili nepřátelé uvnitř katolicismu XVII. století: jansenisté a molinisté. Ti i oni si z nadšenců, kteří prošli určitým přelomem a hlásili se k odlišné mravouce, vytvořili výlučnou církvíčku, jež se dívala spatra na tělesné katolíky, jimž nové osvěcení scházelo.

Podobné rozdělení ovšem má kořeny pradávne. Už gnostikové, kteří současně s věrozvěsty křesťanskými získávali svému učení pohany neukojené zděděným náboženstvím, měli podobný názor a vypracovali ho do podrobností. Tak, prý, jako jednotlivec se skládá z těla, duše a ducha, tak se i lidstvo skládá z lidí tělesných, oduševnělých a duchovních; jenom tito mají plné poznání pravdy. Taková třetice se spojovala s naukou o obdobích dějin spásy. Zejména tato nauka vešla i do myšlenkových dějin křesťanstva, kde nacházela oporu v pojmu nejsv. Trojice. Tak tedy od montanistů po františkánské radikály — »bratříky« (fraticelli) a ještě po nich různí bludaři dělili dějiny spásy na trojí období. Starý zákon podléhá Bohu Otci — Stvořiteli, Nový zákon Božímu Synu — Spasiteli, a příští věk Duchu Svatému — Utěšiteli. Proti tomu vždy katolická Církev trvala na tom, že nemůže být dokonalejšího náboženství nad naše, a že Kristus pozůstavil totožnou Církev a tytéž svátosti, »dokud nepřijde«.

Pojem trojího lidu však šířili ve středověkém křesťanstvu zejména východní a západní potomci manichejců: bohomilové a albigenští. Ti dělili lidstvo na nevěřící, věřící a dokonalé. Je možno, že albigenští věrozvěstové stáli u kolébky jednoty bratrské. Zpravidla ovšem za kmotry Bratří jsou považováni spíše valdenští: ale všimněte si mimo jiné, že valdenští neměli biskupů, kteří jsou tak příznační pro Jednotu. Na všechnen způsob představa křesťanů nedokonalých a dokonalých je Bratřím blízká; dnešní evangelický badatel píše takto: »Jednota byla církví výběrovou. Vědomě počítala se svou menšinovostí.« Proto právě

její potomci mohli vzejít na Zinzendorfovy pokusy o ustavení několika »stránek« či způsobů uvnitř jedné státně uznané církve. Takový postoj se ovšem dnešním průměrnému čtenáři bude zdát nadmíru chvályhodný. Vždyť je to zřetelný pluralismus — zásadní snášelivost; naše církvíčka je nejlepší pro nás, ale vy si mějte stránku svoji. Každý po svém. Tak jako v parlamentní demokracii jedna strana musí uznávat rovné právo druhých stran.

I kdyby však v politice byla parlamentní demokracie nejlepší myslitelnou úpravou a měrou všech věcí, nelze její obdobu přenášet do věrouky. Měřit Církev měřítky politickými, toť jako sestrojovatí automobil podle zásad správné mluvnice. Je však při bedlivějším přihlídnutí patrné, že možno-li představit demokratické spravedlnosti v náboženských věcech použít vůbec, pak jim odpovídá právě katolická nesnášelivost, a nikoli pluralismus. To pochopíme, všimneme-li si bludů oné katolické pravdě protivných. Vznikají jako všechny bludy znetvořením pravdivého postřehu; vznikají právě v této věci uplatněním politických hledisek. Máme zde tedy bludaře pravice a levice. Na pravici máme ty, kdo jako krajní integristé či pod různými jmény — »Malá církev« ve Francii minulého století — rozeznávají svůj plný, pravý katolicismus od — sprostě mluvíc — obyčejnského, světem načichlého, jenž prý zavládl i ve Vatikáně. Na levici máme pokrokové modernisty, kteří rozeznávají tradiční, lidový, středověkým svěťovým názorem utvářený katolicismus, dnešní vědou prý překonaný — který však opatrný duchovní pastýř neuvědomělým věřícím musí trpět —, a svůj osvěcený, vědecký, který do znění starých věroučných vět vkládá docela jiná obsah. Bloudící pravivčáci ovšem přiznávají — s výkřiky odporu —, že nejsou demokraty; bloudící pokrokáři naopak se halasně přiznávají k demokracii, ba počínají si jako její vynálezci. Je však zřejmo, že nemůže býti stanoviska méně demokratického, nežli je jejich.

Demokracie se zakládá na rovnosti lidí. Jsou-li si lidé rovni, pak je pravda stejná pro všechny. Pak jsou všichni povoláni být stejnou měrou příslušníky téže Církve. Pak nelze připustit žádného věroučného rozdílu, žádného

Řím. — 4. července udělil pražský arcibiskup kard. Beran kněžské svěcení slovenskému alumnovi Pap. koleje Nepomucena dp. Janu Ondříovi. Na fotografii je vidíme oba při koncelebrované mši svatě. Uprostřed rektor koleje mons. Frant. Planner.

ústupku duchům zaostalým nebo pokročilým.

Nelze ovšem ani na okamžik přistoupit na stanovisko, které pohříchu — doslova: po hříchu! — vyznávala značná část buržoasie a byrokracie XIX. století: že je třeba lidu uchovat náboženství, ba že útěchuplné nauky náboženství mu dělají dobře, ale že osvíceným třídám obyvательства samozřejmě sluší kritický postoj, volné myšlení, a ve chvílích rozjaření i štavnaté vtípkování o víře a farářích. Nelze, pravím, strpět ten starorakouský obrázek, že si v kostele babička vroucně říkala z Nebekliče, zatímco si pan okresní hejtman, který tam šel z úřední povinnosti, četl pod lavicí v románu. Nelze také, ač by to milovníci národopisu snad rádi viděli, u prostého lidu trpět pravěké pověry; je naprosto nutno všem k věření předkládat stejnou pravdu a stejnou mravouku.

Rozumí se, že jenom mělké duše pocítují pokušení vytvořit pro své členství v Církvi podmínky zlevněné. Duším nábožensky založeným hrozí pokušení záladnější: vytvořit pro sebe a své přátele členství přednostní, výběrové. Takové nebezpečí hrozí občas ctitelům toho či onoho zjevení. Rozeznávání duchů je vůbec — jak už svatý Pavel připomínal — úkol vysoce vážný, někdy těžký. Jedno pravidlo však je neklamné: pravé pochopení věrohodných zjevení nezbytně vede ke svornosti v Církvi, k dětinné přichylnosti vůči duchovním otcům — církevní vrchnosti. Vede-li naslouchání nějakých dokonce tajných zjevení k výlučnosti, nesváru, vzdoru, vzpouře — pak zjevení to není pravé, nebo alespoň

zajisté není správně chápáno. Není vůle Boží, není vůle jeho přečistě Matky ustavit v Církvi církvíčky. Řekla-li v Káni galilejské: » Cokoli vám řekne, udělejte « — tedy dnes zajisté své ctitele odkazuje na náměstka svého Syna: » Cokoli vám řekne, udělejte! « a Bůh není Bůh rozbroje, nýbrž pokoje.

Mnoho se mluví o příčinách církevního odsudku zednářstva a o politických příčinách takového odsouzení, které prý dnes odpadly. Může být! Zaradujeme se upřímně, není-li dnes řeči o té souvislosti mezi zednářskými kruhy a politickou přímou akcí, jaké zakusil Ferdinand II. sicilský a jeho vnuk František Ferdinand. Ale zůstává skutečnost, že je zednářstvo vybudováno na zásadě, jež odpovídá staré gnosi a odporuje katolicismu: na zásadě postupného zasvěcování do nauk, jež jsou nižším stupňům utajeny. Ničeho takového u nás být nesmí. Nemůže být v katolické Církvi tajné nauky, nemůže být nižší a vyšší pravdy, nemůže být odlišného členství. Jest jediné totožné členství, a tak jako podle Chestertona » člověk nemůže být poněkud nesmrtelný«, nemůže být poněkud katolíkem. Katolíkem se stává křtem, a proto říkáme: » Vyznávám jediný křest, « vyznávám pospolitost všech údů těla Kristova.

POZDRAV ŽENĚ

*Posílal jsem ti pozdrav po městci,
jak oknem hleděl na mne skrze mříž.
Mezi nás prostřena noc šelestící,
na druhém konci okno tvé, kde spíš.*

*Mezi nás je prostřena noc červencová,
a na dni noci stromy ve vánku.
Větev za větví zvěstují si slova,
jež domov šeptá dětem do spánku.*

*Mezi nás prostřena ta šumná země,
zem smřelín, potoků a žit a střeč.
Tak daleko jak od tebe, je ke mně,
i blízko tak, já cítím její dech ...*

*Spí, s dětmi spí, ať oddych poskytne ti
noc pod čelenkou vlhkých letních hvězd,
ta zem, na niž jsme přivedli své děti,
jež s tebou si ji budou věčně plést.*

*I já zde zaslech v nočním šelestění,
jako když ve spánku se obracíš.
Bylo to bílých rukou záupnění,
či měsíc pohladil mne skrze mříž?*

Psáno v ČSSR

MILOŠ ŠEBOR

POVÍDKA PODVEČERNÍ

» Věříte, strýčku, v stěhování duše? «

Otázka nepřišla sama od sebe. Rudolf studoval práva a navštěvoval kurs psychologie. Profesor se zmínil o tom, jak víra v stěhování duší určuje postoj člověka k věcem denního života; rozvinula se výměna různých pro i proti, a ta studentovi ležela v hlavě ještě druhý den – v onen osudný předvečer Všech svatých.

Byl na návštěvě u strýce v zapadlém koutě Českomoravské vysočiny a užíval několika-denního prázdná v dušičkovém týdnu. Seděli spolu na verandě s vyhlídkou do širého kraje. Horizont se ůžil, stíny se prodlužovaly a klid nachylujícího se dne vybízel k rozpravě o tom, co je mezi nebem a zemí.

Strýc odpověděl rovnou. Vymezil předmět, přehlédl vývoj a dostal se k moderním směrům. Hocha udivilo, co toho ví; strýcova životní dráha, vojenská služba, byla přece tolik vzdálena od metafysiky a dějin náboženství.

Kariéra vysloužilého plukovníka byla však neobvyklá. Měl nadání pro matematiku s rysem geniality, a když ukončil vojenskou akademii, upozornil na sebe studií, jež vyšla tiskem. Dostalo se mu mimořádného uznání. Byl přeložen do hlavního města a s tím přišlo povolení k studiu na universitě při činné službě. Po promoci byl povýšen na setníka a povolán za profesora ballistiky na vojenskou akademii, odkud sám vyšel.

Za světové války byl v poli jako dělostřelec od prvního do posledního týdne. Střely se mu vyhýbaly; jako relikvii choval prostřelený dubový list z polní čepice, když srbská kulka na Drině se minula cíle o půl centimetru.

Byl starý mládenec a žil na rodinné usedlosti. Čas vyplňoval pracemi z matematiky a psaním vzpomínek ze služby. Nebyl z nejstarších. Blížil se teprve pětadesátce, avšak nesloužilo mu srdce, když při málo pohyblivém životě přibíral na váze. Obvodní lékař, jeho kamarád z války, měl obavy a hleděl plukovníka přimět k procházkám a k většímu styku s lidmi.

Rudolf zajížděl k strýci dvakrát třikrát do roka. Znepokojila ho lékařova obava a umínil si, že užije celého týdne, aby strýce rozptýlil a přiměl k návštěvě Prahy.

Pensistův výklad o reinkarnaci duše byl neosobní; byl to hotový výpis z naučného slovníku. Student chtěl vědět, co strýc sám o věci soudí a prohlédnout tak jeho nitro. Také v tom byl kus zvědavosti. V rodině se totiž šeptalo, že prý strýc August žije několikátý život; jednou se s tím světil své zemřelé sestře, Rudolfově matce.

Hoch opakoval otázku.

Plukovník dlouho přemýšlel a zdálo se, že vůbec váhá o věci mluvit. Pak přiznal, že víra v stěhování duše je hluboce spjata s jeho vlastním životem.

» Tož věříte, strýčku, že nejste na tomto světě poprvé a snad ne naposled? Je možný o tom důkaz? Myslím důkaz empirický. «

» Zda empirický, nevím. Každý důkaz má zprvu hodnotu subjektivní. Věříš mu, dobře; nevěříš, je to tvoje věc. Zákon gravitace, empiricky prokázaný už v prvním vydání Newtonovy *Philosophia naturalis*, nebyl zdaleka přijat naráz. «

Student si pospíšil poznamenat, že mu nejde o filosofické pojetí důkazu. Přál si jen, aby strýc hovořil sám o sobě.

Plukovník začal odvažovat slova.

» Od malička žiji v jistotě, že už mám za sebou jeden úplný život, v mnohém podobný mé dnešní pozemské pouti. Pojitkem obou, nediv se, je moje vojenské povolání. «

» Můžete nějak shrnout svůj první život, chronologicky? «

» Mám-li užít těch slov, poprvé jsem se narodil za napoleonských válek v zastrčené tyrolské vsi. Země byla ve varu a naše rodina byla přímý účastník událostí. Byl jsem malý hoch, když můj otec, přítel Ondřeje Hofera, velitel střelecké setniny dobrovolníků, byl zajat a zastřelen bez soudu. Nic není živějšího v mé paměti než okamžik, kdy jsem musil s

matkou přihlížet popravě. Řekli nám, že to je krvavá daň, která se platí v boji. «

» A jak jste vyrůstal za těch tvrdých dob? «

» Bouře se přehnaly, z otce se stal národní hrdina, a proto se o mne postarali z Vídně. Dostal jsem se do Tereziánské akademie a tím se splnilo mé velké přání. «

» Tereziánská akademie, « ozval se Rudolf, » to byla slavná vojenská škola ve Vídeňském Novém Městě, že ano? Tam jste přece studoval, smím-li tak říci, za svého nynějšího života a byl jste tam později tolik let profesorem. Nepromítáte si své skutečné curriculum do vzdálenější minulosti? Nevidíte vlastně jedno a totéž dvakrát? «

» Vyčerpeme nejdříve skutkový děj. Pochybnosti a závěry mají své místo až nakonec. To víš jako právník lépe než já. — Jako mladý poručík jsem nastoupil u třetího praporu císařských myslivců, tyrolské jednotky, tehdy v Lombardsku a dostal jsem se do blízkosti vrchního velitele. Radecký se vyznal v lídech a vytušil, že mám vlohy pro něco vyššího než řadovou službu. Když mi bylo asi třicet let, byl jsem povolán do školy generálního štábu a říkalo se, že to někam přivedu. Mně ale chyběl šlechtický původ a nevynikal jsem statečností, která se tenkrát hodnotila víc než vědomostí. Většina našich důstojníků byli chrabří sekáči, ale chlapík už byl, kdo se vyznal v mapě; kdežto já jsem byl druh vojenského školomety, užitečný u všech štábů a přehlížený v povyšovacích návrzích. «

» Raněn jste nebyl nikdy? «

» Ani jednou, a snad i proto jsem to nepřivedl dál než na podplukovníka. Moji spolužáci byli už generálmajori, asi dva podmaršálové, a Benedek, mladší než já, byl dávno plným zbrojmistrem, když jsem končil službu. «

» Ludvík rytíř Benedek z bitvy u Sadové? «

» Tak; pojilo mě s ním přátelství. Když mi bylo šedesát let, dostal jsem modrý arch, jak se říkalo v službě, a těšil jsem se, že užiji pár klidných let v Tyrolích.

Ale skončilo to jinak. Přišel rok šestašedesátý, a tu někdy koncem února mi Ludvík telegrafuje z Benátek, kde byl guvernérem, abych se připravil na cestu do Vídně a čekal ho za týden na nádraží v Celovci.

Jen jsme se sešli, vyložil mi, že císařův rozkaz ho volá k velitelským poradám. Obával se,

že bude musit vzít velení severní armády, a požádal mě, abych pak přijal místo v jeho operační kanceláři.

Tož za měsíc jsem byl znovu v činné službě a povýšen na plukovníka. Válka s Pruskem se přihnala koncem června a s ní tragédie u Hradce Králové. «

» Člověk by řekl, že předčítáte z dějepisu, strýčku. Jak to s vámi dopadlo? «

» Psal jsem pro Benedeka desítky memorand o tom, co a jak nakvap přebudovat a hlavně jak zvýšit kázeň, která byla kámen úrazu ve velitelském sboru. Ludvík to všechno podle svého zvyku posílal nahoru do Vídně, s doporučením. Dohromady se nezařídilo nic; až po bitvě u Jičina byl odvolán generál Krismanič a vedení operací bylo svěřeno mně.

Den před velkou bitvou, po poledni, Benedek povolal velitele do svého stanu, v zájezdním hostinci U města Prahy na Pražském předměstí v Hradci. Naše postavení nebylo nejhorší. Ludvík i já jsme měli téměř jistotu, že vítězství bude naše, jen když se bude dbát všech dispozic. A ty, budiž přiznáno, jsem koncipoval já.

Pak přišel sychravý a nevlídný den. Dopolnedne přišlo a také mlha nám bránila v rozhledu z návrší u Sadové. Drželi jsme se; po poledni se však ozval rachot pruských jehlovek v zádech samého našeho středu. Dva naše sbory o své újmě změnily frontu a odkryly výšiny Chlumu. Nezbyvalo než se pokusit o jejich znovudobytí.

Benedek se vrhl do bitvy v čele svých nejbližších důstojníků. Bylo to mezi Probluzí, Lípou a Chlumem: jedu po jeho boku a držím se o krok zpět, jak káže respekt. Generál se žene kupředu s tasenou šavlí, přehlédne křovisko a v něm hlaveň pruské jehlovky. Volám:

— Excellence, pane plní zbrojmistře!

Ostruhu!

Ludvík pobídně koně a unikne o loket. Z křoviska šlehne plamínek, cítím pichnutí v levém spánku a pak — «

» A pak, strýčku? « vydechl Rudolf.

» Konec jednoho života. Smrt, či to, co přišlo, nebylo bezvědomí; spíše polospánek v těžké únavě, jako když odpočíváš na cestě, abys nabral sil. «

Student porovnával obsah líčení s přítomností. Strýcova historie byla pro něj neznámou

věci a netroufal si ji jen tak odbýt. Plukovník byl autoritou. Mluvil přesvědčivě, plynně a uvážlivě. Hoch však poznal, že starý muž opravdu žije své víře v předchozí život a přál si poznat lépe jeho nitro. Také se cvičil v kritickém posuzování osob; chtěl být soudcem jako otec.

V tu chvíli se však neubráníl vlastním vzpomínkám. Připomněl si hodiny náboženství na gymnasiu, kdy katecheta, doktor bohosloví a pozdější theolog velkého jména, tvrdými slovy odzdučoval víru v stěhování duší jako kacífství, jež se přiči náuce o vykoupení a tím i základním článkům křesťanství. Hlubavá mysl studenta se tehdy vzpírala autoritativnímu podání náboženství a chtěla mít hmotný důkaz o tom, že nesmlouvavý postoj Církve je správný.

Vzpomínky šly dál: jak si někdy v oktávě sám pohrával s reinkarnací, když pokládal za možné, aby duše hříšníkova po tělesné smrti přešla do jiného živého organismu a došla zasluženého trestu v novém, těžším životě, a tím i očistění. Tu se mu vybavila postava venkovského kněze z jeho rodiště. Trávili spolu hodiny na procházkách o prázdninách a probírali věci života a smrti. Farář byl praktický psycholog a znalec povah. Měl schopnost tvořit rozumné závěry a dovedl užít silného slova. »Nechtěj se, hochu, dívat tak zblízka Pánu Bohu do veršátu,« ukončil jednou rozpravu, když se Rudolf pokoušel obhajovat stěhování duší jako druh očištění na zemi.

Vrátil se do přítomnosti. Pojalo ho divné tušení:

» Strýčku, když byla bitva u Hradce Kravlové? «

» V úterý, třetího července osmnáct set šedesát šest. «

» To je přece den — «

» Ano, ano, den mého narození. Časová souvislost obou mých životů je zřejmá. «

» Vy věříte, že duše přechází z těla do těla rovnou a že je tu časové spojení mezi jednou smrtí a jedním narozením? «

» Ano, aspoň se mnou tomu tak bylo. S jistotou. «

» V kterou hodinu jste se narodil? «

» Můj křestní list říká, že odpoledne. Otec se vracel z podkrajského úřadu v Německém Brodě, kde byla porada o válečných událostech. Táhla třetí, když tady pod okny seskočil z

vozu. Shora na něj volali: Statkáři, přijel jste v pravou chvíli, máte syna. Ovšemže to byl okamžik, kdy střela, která platila rytíři Benedckovi, zasáhla — «

» Strýčku, vy stále žijete vojenskému povolání. Vaše životní příprava byla mimořádná. Jste znalec válečných dějin. Nedivte se, že znovu přicházím s domněnkou: Váš dnešní život, vaše studia ve vojenské akademii v osmdesátých letech, vaše profesura na téže škole, všechno, co víte o roce šestašedesátém z knih a od pamětníků, náhodná shoda Vašeho narození s datem bitvy — není to vše jakýsi dalekohled do minulosti, do jehož středu jste postavil sám sebe? To je přece připomínka, kterou jako filosof nemůžete popřít. «

» Dobře, dobře, hochu. Filosofie však nemůže vymazat prosté skutečnosti. Odkud pochází moje znalost tolika starých věcí, kterou jsem nemohl získat za svého dnešního života? Řekni sám: když jsem před padesáti lety přišel do Vídeňského Nového Města, znal už jsem tam každý kámen; náměstí s podlouhým, Babenberský hrad, kamenný sloup při severním vchodu do města, celý plán vojenské školy, ba některé posluchárny, na kterých se od doby Vídeňského kongresu mnoho nezměnilo. Znal jsem důkladně celé okolí, a to bylo prospěšné už od prvních ncvíhnutí v terénu. Dokonce jsem s tím měl ncvíhmnosti. Instruktoři mě podezírali z nepravdy, když jsem jim tvrdil, že jsem tu jakživ nebyl. Je dosud naživu několik mých kolegů z akademie a ti by mohli dosvědčit, že kolem celé věci byly opravdu podivné dohady. «

» Navštívil jste někdy své první rodiště v Tyrolích? «

» Jen jednou, na manévrech, v roce pětadvadesát. V kraji jsem se cítil jako doma. Mezi důstojníky to budilo podiv a mne samého to přivádělo do rozpaků. «

» Našel jste tam svůj někdejší domov, rodný dům, sousedstvo, snad i pamětníky a — hřbitov, kde leží vaši —? «

» Našel, a bez průvodce; hrob své matky; poznával jsem tváře lidí, kteří za mého prvního života byli ještě děti. A nezbavil jsem se dojmu, že i oni si mě prohlíželi jako někoho, kdo je jim povědomý. Stejný důkaz je i znalost jiných míst, severní Itálie, Benátek a staré Vídně. Nikdy jsem nestudoval kulturní historii jako

zvláštní předmět a přesto mohu mluvit o podrobnostech života před sto lety.»

Rudolfova předtucha se prohloubila. Viděl se v úloze vyšetřujícího soudce:

» Váš předchůdce, jak jste řekl, byl důstojník ve vysokém velitelském postavení. Historie by ho tedy měla znát. Řekněte: žil ten člověk skutečně a fyzicky? Dá se jeho existence prokázat úředními doklady? Pátral jste po nich? Souhlasí vaše vzpomínky opravdu s dějinnými skutečnostmi?«

Strýc August odměřil slova, jako když předčítá z úředního aktu:

» Josef Sigmaier, k. k. Oberst im Generalstab, a tak dále, a tak dále, narozený 6. března 1802 v Mitterrolangu, země Tyroly, svobodný, naposledy v operačním bureau severní armády; padl 3. července 1866 v bitvě u Hradce Králové. — To je závěr osobního listu v archivu ministerstva války. Dostal se mi do ruky po převratu, v devatenáctém roce, když jsem ve Vídni spolupracoval na spisové rozluce s Rakouskem.«

Rudolf je silný v počtech. Srovnává kalendář, přepočítává dvakrát, třikrát, porovnává s dnešním datem. Výsledek je stále stejný: šedesát čtyři let, tři měsíce, dvacet osm dní. Strýc August se dnes dožívá věku, v němž jeho předchůdce byl zabit u Sadové.

Vyhrkne:

» Kde je pochován plukovník Sigmaier? Našlo se jeho tělo?«

» Nenašlo.« Rudolfovi to zní jako úder ve sklepení.

Setmělo se a student cítí, že se vzdaluje přítomnosti. Brání se, vidí však bezměsíčné, hvězdnaté nebe a v něm se mu promítá vlastní život, kapitola za kapitolou. Je to hra světélka: dvě z nich, matčiny oči, poznává ihned; pak světla vánočního stromku; svíčky v ranním temnu při rořatní mši; dvě řady velkých svící kolem katafalku zemřelé matky; dvojice světél vsazených do rámce třešňové aleje, a Rudolf v nich poznává dívčí oči; pak dvě podivná světla v dálce, jedno červenavé, blikavé, hasnoucí; a malé, zcela malé modravé světélko, ano, které se právě v tuto chvíli rozsvítilo; tu se setkává s farářem Lískou a jeho varovný prst, »Hochu, nechtěj se dívat zblízka Pánu Bohu do jeho dílny.« —

Vyčítá si, že dal podnět k rozpravě, která měla být ponechána odbornému lékaři. Dává za pravdu svému profesorovi psychologie, že víra v světské putování duší je s přibývajícím věkem s to rozvrátit lidské nitro.

Je mu líto starého muže a chce ho ujistit, že ho má rád.

Hledá jeho pravici.

Vysloužilcovy ruce jsou semknuty na prsou, sevřené, a spjaté jako k modlitbě.

Jsou nehybné a tuhnoucí.

(Z chystaných »Povědek na okraji dne«)

Čirkev stále krvácí

Počet misionářů, kteří zahynuli při nepokojích v KONGU, stoupl na 167. Koncem května se veřejnost dověděla o barbarském zavraždění 31 misionářů v kraji Buta. Misionářům byly svázaný ruce i nohy a oni sami hozeni na pospas krokodýlům. Jeden ze zavražděných, belgický kapucín, zanechal dopis adresovaný provinčnímu představenému. V dopise jsou též slova Krista Pána: »Odpusť jim, nevědi, co činí.« Biskupovi diecéze, na jejímž území došlo k tragédii, poslal soustrastný telegram sám sv. Otec. Arcibiskup z Leopoldville Konžan mons. Malula poslal telegram rodinám zahynuvších misionářů.

V SÚDÁNU pokračují nepokoje. Mezi oběťmi vládní politiky, které zahynuly při restných akcích, byl též generální vikář z Rumbuku mons. Archanděl Ali. Byl zastřelen u brány katedrály ve Wau. Představení malých seminářů z Toré a Kitu se utekli do Konga, když jim byly jejich budovy vypáleny a oni ohroženi na životě. Ministerskému předsedovi Súdánu, předsedovi vládní strany UMMA a ap. vikářovi z Wau

mons. Ireneji Dudovi sv. Otec poslal telegram: vyslovuje své politování nad tragickými událostmi a zemi přeje pokoj a svornost. — Proti pronásledování křesťanů v jižním Súdánu protestoval v Ugandě katolický arcibiskup Kiwanuka a anglickákský dr. Leslie Brown.

V MAĎARSKU bylo odsouzeno k trestu vězení *sedm kněží*, členů sdružení Marino království; kněžím se kladla za vinu protistátní činnost, tj. vykonávali kněžskou činnost, třebaš jim bylo dovolení odňato, a vyučovali mládež v náboženství. Proces se konal za zavřenými dveřmi. Vatikánský L'Observatore Romano ve svém komentáři napsal: proces dokazuje, že v Maďarsku stalinské metody vůči odpornému režimu a komunistické ideologie stále pokračují. Podle některých zpráv se připravují procesy proti dalším kněžím a katolickým laikům. — Ve vězení je 25 kněží.

12. června oslavil své zlaté kněžské jubileum ostříhonský arcibiskup kard. Josef Mindszenty. Sv. Otec mu poslal prostřednictvím vídeňského kurd. Königa blahopřání a kalich a věnováním.

rozhledy

SKONČÍ KONCIL PŘED VÁNOCEMI?

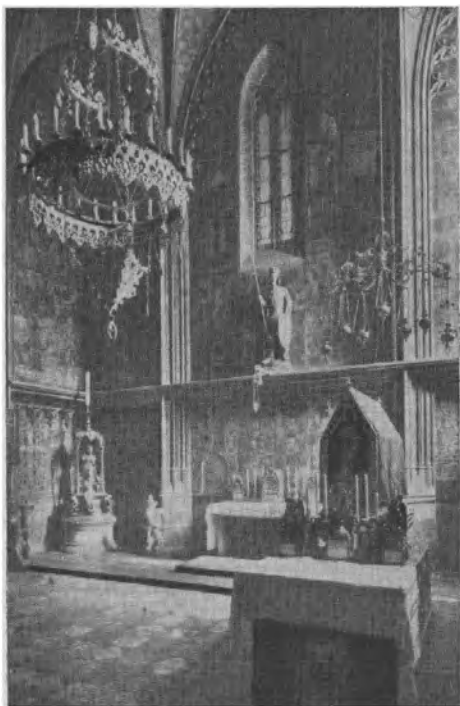
Když 11. října 1962 papež Jan zahájil II. vat. sněm, čekalo Otec celkem 73 předloh, které pro ně připravily přípravné komise a které měli probrat a schválit. K druhému sněmovnímu období byl počet předloh snížen na 16. Pět předloh je už vypracováno a vyhlášeno; jsou to konstituce O liturgii a O Cirkvi a tři dekrety: O sdělovacích prostředcích, O východních církvích a O ekumenickém hnutí. «Votum o manželství», tj. přání, aby bylo změněno dosavadní zákonodárství o smíšených manželstvích, bylo odevzdáno sv. Otcí, aby on tak učinil vlastní autoritou. Práce Otců na těchto předlohách je tedy skončena.

Zbývající předlohy můžeme rozdělit do tří skupin. Předně jsou zde schémata, o nichž se už konala diskuse, která už byla schválena jak v celku, tak i v jednotlivých větách, i když snad Otcové projeví ještě větší počet výhrad; tyto výhrady byly v uplynulém mezidobí zváženy a popřípadě zapojeny do znění, o kterém Otcové budou definitivně hlasovat. Jsou to předlohy: *O biskupech a jejich práci v Cirkvi* (zde se podává několik praktických důsledků nauky o biskupském sboru: biskupská rada, poměr biskupů k římské kurii, biskupské konference), *O přízpůsobení řeholního života dnešní době*, *O výchově nastávajících kněží*, *O křesťanské výchově* (není už řeč jen o katolických školách, ale o celé přítomnosti Cirkve ve školském systému, jsou zdůrazněna práva rodičů vůči škole v opravdu demokratické společnosti: stát má rozdělit finanční prostředky tak, aby rodiče měli svobodnou volbu, když volí školu pro své děti) a *O poměru Cirkve k mimokřesťanským náboženstvím*. Z předloh, které jsme vyjmenovali, pozornost bude jistě soustředěna na poslední, v níž je odstavec O židech, a v něm na otázku, zda můžeme připisovat židům vinu za ukřižování Kristova. V původním znění stálo, že z bohovraždy nemůžeme vinit dnešní židovský národ, v druhém, schváleném v posledních dnech třetího zasedání, ani židy tehdejší doby, že tedy nelze označovat židovský národ za zločenný, prokletý nebo bohovražděný. V arabských zemích někteří považovali ono schválení za naprosto definitivní, takže se pozvedla nová vlna protestů. Hladina se ale poněkud uklidnila, když žid. Otec cestou do Indie přistál v Bejrútu, když libanonský prezident byl přijat ve Vatikáně a když mons. Willebrands, tajemník sekretariátu pro jednotu křesťanů, odpovědného za předlohu, vykonal řadu významných návštěv v arabských zemích. Slova o židech byla přijata, nemohou už být z předlohy vynechána — byly tedy zcela neopodstatněné hlasy, jako by se tak stalo na nátlak Arabů a «konzervativní kliky západní». Odstavec o židech bude ještě středem útoků a je jisté, že druhá strana využije všech mož-

ností, které jí Jednací řád dovoluje, aby ho tím či oním způsobem »torpedovala«.

Druhou skupinu tvoří dvě předlohy: *O Božím zjevení* a *O laickém apoštolátě*. Bylo už o nich diskutováno, byly schváleny v celku, ale byly v příslušných komisích přepracovány, takže o nich bude ještě velmi krátká diskuse a hned se přikročí k hlasování předběžnému, při němž je možné je schválit i »s výhradami«, a po jejich zpracování budou předloženy k schválení definitivně.

Čtyři předlohy čeká ještě celé »iter« sněmovním plénem. Konala se o nich sice už diskuse, ale buď byly odmítnuty, nebo byly do té míry přepracovány, že je lze považovat za nový text, a musí se o nich nejdříve diskutovat znovu a pak podle předpisů celkem třikrát hlasovat. Sem patří především dvě krátké předlohy »Propositiones« *O kněžích* a *O misticích*, které byly zamítnuty víc jak dvoutřetinovou většinou — protože se zkrácením z nich stala pouhá torsa toho, čím měly být; nyní byly rozšířeny, bylo do nich pojato mnoho z toho, co bylo původně vynecháno, takže lze čekat, že diskuse o nich bude velmi krátká a že dokončení práce nebude stát velkou námahu. S rozdílnými city se dívá vstříc veřejnost i Otcové zbývajícím dvěma předlohám: *Prohlášení o náboženské svobodě* a *O Cirkvi v dnešním světě*. O Prohlášení o náboženské svobodě se mělo hlasovat v posledních dnech třetího sněmovního období, ale sv. Otec vyhověl protestu početně menší, která považovala znění Prohlášení za nové, ve srovnání s tím, o kterém se konala diskuse, a oddálil hlasování až po nové diskusi; bohužel k této diskusi už dojít nemohlo, a proto mezi »poraženými« byla roztrpčenost tím větší. Mnoho se mluvilo a psalo o tomto zároku sv. Otcem; třeba ale říci, že sv. Otec jednal správně: nebývá zvykem na koncilech razit cestu proti silné menšině — některým se zdálo příliš mnoho těch 164 a 39 hlasů proti dekretu O informačních prostředcích a O východních církvích. Diskusi už hotové předlohy O náboženské svobodě čtvrté zasedání začne. — Předloha »třináctá«, O Cirkvi v dnešním světě, byla sice schválena příslušnou dvoutřetinovou většinou, ale v uplynulých měsících byla do té míry přepracována, že ji můžeme považovat za novou, a proto se bude o ní opět konat diskuse. Dřívější znění mělo úvod, 4 kapitoly a 5 dodatků. Nové schéma má úvod a 3 kapitoly. První jedná o výrazných známkách naší doby, je to jakási generální analýza dnešní doby, je vynechán výraz »znamení naší doby«. Druhá kapitola má titul: Církev a člověk; je to systematictější vyložení naukových zásad, které byly obsaženy v starých třech kapitolách a v prvním odstavci kapitoly čtvrté (»O důstojnosti člověka«), tedy jakási teologická antropologie. Tato druhá kapitola je rozdělena na čtyři odstavce: Povolání lidské osoby (zde je nová zmínka o ateismu v jeho nejružnějších podobách), Lidské společenství (je zdůrazněna jednotka lidské rodiny), Člověk a svět a Církev a svět. Třetí kapitola je nadešlá: Hlavní úkoly křesťana v dnešním světě — tato kapitola odpovídá

PRAHA HRADČANY. — Svatováclavská kaple u Sv. Víta, restaurovaná a upravená, ale... odňatá bohoslužbám. Také ostatky sv. Václava z oltáře, který vidíme napravo, byly odneseny do svatovítského pokladu. Pod památnou sochou našeho světce od Petra Parléře je zazděna lebka pražského biskupa Ondřeje, který zemřel ve vyhnanství v Casamari v Itálii r. 1224.

dřívější kapitole čtvrté a do textu jsou vpracovány dodatky, jak si to přálo mnoho Otců při diskusi, a je přidán nový odstavec o politickém životě. Celá třetí kapitola má pět odstavců: Důstojnost rodiny a manželství (odstavec zůstává při mluvě dost všeobecně, protože se čeká na výsledek práce komise o otázkách natality, který bude snad do předlohy zapojen; setkáme se s výrazem »uvědomělé rodičovství«, k němuž se manželé vybízejí); O šíření kultury; O hospodářském životě; O životě politickém (o dnešním politickém životě, o podstatě a účelech politické společnosti, spolupráce ve veřejném životě a Církev a politická společnost); O mezinárodním společenství a o míru. Tento odstavec je snad nejvíce přepracován; původní znění se rovnalo všeobecnému a bezvýhradnému odsouzení atomových zbraní a narazilo na odpor anglických a amerických biskupů. V novém znění při mravním posouzení atomových zbraní se rozlišuje totální ničící válka a válka atomová obranná. Také se výslovně říká, že nelze považovat předem

za mravně nedovolené vyrábění, uchovávání a omezené užití atomových zbraní k obranným účelům; dosud totiž nedošlo k všeobecnému, postupnému a kontrolovanému odzbrojení, a tak vyrábění atomických zbraní může národy odradit od nové světové války. Atomové zbraně se tím nijak neschvalují a i nadále musíme usilovat o jejich zákaz. — Předloha O Církví v dnešním světě bude předmětem diskuse hned po Prohlášení o náboženské svobodě. Zvláště s napětím se očekává, jak Otcové přijmou změny učiněné v odstavcích o manželství a rodině a o míru; je možné, že se ti, jejichž názoru se nedalo za pravdu, budou velmi bránit.

* * *

Bude toto čtvrté sněmovní zasedání poslední? Skončí sněm do vánoc celou svou prací? Tuto otázku najdeme v mnoha časopisech a budou se jí zabývat všichni od 14. září, kdy se zase uzavře přístup k bazilice sv. Petra. Sv. Otec několikrát výslovně řekl, že toto zasedání bude poslední. Bude ale nutné nejdříve skončit diskuse, zpracovat schémata podle učiněných připomínek, po předchozím hlasování je předložit znovu k hlasování, zpracovat a zvážít učiněné »výhrady« a předložit ke konečnému schválení, které by předcházelo schválení slavnostní na veřejném zasedání za přítomnosti sv. Otce. K vykonání této zdoluhavé práce bude asi nutné poněkud pozměnit dosavadní běh koncilu. Je možné, že po skončení diskuse o Prohlášení o náboženské svobodě a O Církví v dnešním světě budou konána všeobecná zasedání jen několikrát za týden — možná, že hned od začátku budou všeobecná zasedání omezena, tím se poskytne členům komisi více času pro jejich skrytou práci a pro přípravu předloh k hlasováním, která budou tvořit vždy hlavní práci všeobecných zasedání. A není vyloučeno, že i diskuse o předlohách už hotoových budou omezovány na nejmenší míru. Bude zajímavé poznamenat, že se podle původního Jednacího řádu po uzavření diskuse mohl někdo znovu přihlásit o slovo, když mluvil jménem pěti Otců; na třetím zasedání už musel mít za sebou padesát Otců, a mluví se o dalším zvýšení.

Poslední sněmovní zasedání konečně ještě nemusí znamenat konec koncilu. Na druhém zasedání např. byla přijata konstituce O liturgii. Jejím provedením byla pověřena Rada. A podobně provedení ostatních konstitucí a dekretů může být svěřeno komisím nebo římským kongregacím, a tak koncil bude trvat dál: svým prováděním a svým ovocem. A jeho zdar bude záviset už ne tolik na biskupech, ale na nás, na Božím lidu. Připomenul nám to sv. Otec, když 24. června mluvil ke kardinálům: Koncil nezakončí a nevyřeší všechny otázky týkající se života Církev, právě naopak, po skončení koncilu se objeví nové, a významné. Budou moci být vyřešeny jen za pomoci a radou biskupů, kněží i laiků, kteří k tomu budou povoláni. Život pokračuje.

P.O.

JAN Z JENŠTEJNA K SV. VÁCLAVOVI

K svátku sv. Václava přinášíme ukázkou z hymnů, které pro breviářové hodinky složil latinsky třetí pražský arcibiskup Jan z Jenštejna (zemř. r. 1400 ve vyhnanství v Římě): sloky o Václavově mučednické smrti, o zázracích, které se staly při jeho hrobě, o přenesení do Prahy se zázračným přechodem přes rozvodňnou řeku a osvobozením vězňů a konečnou apostrofu Václava, velkého mučedníka, jehož jménem nyní Církev pje chválu všemohoucímu Bohu. Z latinského originálu s uchováním původního rytmu přeložil dr. Alfred Fuchs.

*Věšteckým duchem naplněný pozná,
že se již blíží chvíle smrti jeho,
účasten hodů stal se bratrovrahu
nutností puzen.*

*Závistný bratr zrádnou máti
v noci jej vraždí, ostří zbraně vniká
v tělo to zhublé, ale zrádnou matku
pohlčí země.*

*Na prahu klest, duši vydychuje,
mocnému Bohu dává čisté tělo,
zápasil rukou, v zápase se modlí
za bratrovraha.*

*Krev jeho volá, jak kdys Abelova,
bezbranný zabít rukou úkladníka,
mučedník zhybnul tady spravedlivý
nespravedlivě.*

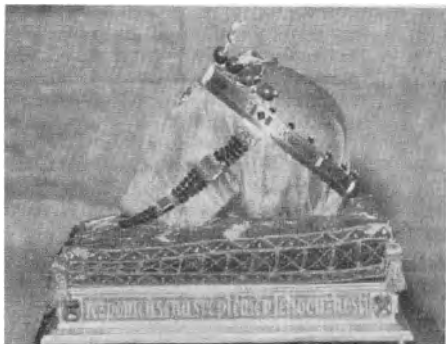
*Vrahové hynou smrtí krutou všichni,
jiš mučitelů kořisti se stali,
furíi štvaní jimi jako Kain
jdou do vyhnanství.*

* * *

*Pomázan v kobce uložen je těsně,
líbezná vůně do duši se šíří,
hlad která zkvoji, tříroční pak jizvy
hojí se náhle.*

*Nebeský zástup u hrobu mu stojí,
zrak vrací slepým, vanění pak mohou
užívat rovných údů dobrodini,
kulhaví chodí.*

*Hluchým se vrací užívání sluchu,
mrtvým je život opět znovu vrácen,
nemocným zdraví, radost zarmouceným
opět je dána.*

PRAHA HRADČANY. — *Lebka sv. Václava ze svatovítského pokladu. Na podstavci je nápis: »Rozpomeň se na své plémě v jeho ouzkosti«.*

* * *

*Častěji ušřen pak byl na bojišti
v železném šiku věrných bojovníků,
orlíci zárnou maje na korouhvi
chrání své vojsko.*

*Bratrovrah za čas poroučí, by tělo
v jediné noci bylo přeneseno,
hrozí, že hlavu setne služebníkům
jinak když huče.*

*Povodní řeka vystoupí však z břehů,
nemohou v bázni své ji přebrodití,
náhle však vidí, jak povoz přenesen
od sebe sama.*

*Do města Prahy když pak tajně vešší,
most kde byl zhořen, na druhou hned stranu
povoz přenesen, uvěznění v poutech
z žalářů vyšší.*

* * *

*Václave chrabrý, bojovníče Páně,
dábelské šiky, nepřátele zažeň,
tyrany pokor, klesající zdvihni
se svojí výše.*

*Pějeme za tě, velký mučedníku,
Všemoci Boží svoje chvalozpěvy,
zástup náš zpívá Bohu, který vládne,
Jeden a Trojí.*

Z ČINNOSTI KARD. BERANA

Ve Francii

Deset dní trvala jeho návštěva ve Francii a měla výhradně náboženský ráz. Kard. Beran navštívil některá francouzská poutní místa, setkal se s arc. kard. Feltnem a sloužil mši svatou jak pro naše krajany v Paříži tak i pro děti na letním táboře v Darney, organizovaném Křesťanskou akademií.

Na pařížské letiště Orly přijel 16. července. Přivítal ho nejdříve vedoucí české katolické mise v Paříži dp. Parolek; dvě děvčata a chlapec v českých národních krojích odevzdali kardinálovi kytici červených růží. V salonu pro zahraniční hosty se pak kard. Beran setkal s řadou významných francouzských osobností, mj. s předsedou Sdružení francouzských přátel ČSR generálem Julienem Flippo, který byl řadu let vojenským přidělcem v Praze a který

svůj francouzský proslov zakončil několika českými věťami. Den potom se kard. Beran setkal s členy české kolonie v Paříži; jejich jménem ho pozdravil spisovatel Jan Čep. V neděli 18. července pro ně sloužil mši svatou s kázáním. Následující dny navštívil Lisieux, Chartres a Orléans. Kard. Beranovi byla výjimečně otevřena klauzura lisieuxského kláštera karmelitek, takže mohl shlédnout celou, v níž sv. Terezie od Ježíška žila, a lůžko v klášterní nemocnici, na němž zemřela. Navštívil též muzeum ve Versailles; provázel ho vedoucí konservátorského kabinetu, rodilý Rus, který nějakou dobu dlel v Praze a dosud česky nezapomněl. Na svátek sv. Vincence z Pauly kard. Beran zavítal do slavného kláštera lazarisů v Rue de Bac a poklekl k modlitbě v kapli, z níž se rozletěla do světa zázračná medaile P. Marie.

Poslední tři dny svého pobytu ve Francii byl v Darney u dětí z letního tábora Křesťanské akademie. V Darney byl v letech 1917-1918 výcvikový tábor 21. a 22. pěšího pluku československých francouzských legionářů. Zde 30. června 1918 francouzský prezident Poincaré poprvé prohlásil, že francouzská vláda hájí právo Čechů a Slováků na samostatnost; zde péči čs. vlády první republiky byl postaven pomník padlým legionářům. Pomník byl za druhé světové války nacistickými vojsky vyhozen do povětří. Na místě pomníku kard. Beran položil kytici květů a zastavil se ke krátké modlitbě. Pro děti z tábora a pro Čechy z okolí měl kard. Beran v neděli 24. července mši svatou v darneyském farním kostele. Odpoledne děti uspořádaly k jeho počtě akademii se zpěvy a tanečky, jimž se naučily.

Na všech místech kard. Beran byl přijat místními církevními i občanskými autoritami. V Lisieux byl přivítán vyzváněním zvonů. Celá jeho návštěva byla velkou propagací katolického Československa, které i za těžkých okolností chce zůstat věrným svatě víře a Církvi; byla též příležitostí požádat katolické Francouze o modlitbu na tento úmysl. President de Gaulle poslal kard. Beranovi zvláštní dopis, ve kterém ho vítá na půdě Francie a přeje mu příjemný pobyt.

V Livornu

Na svátek Nanebevzetí P. Marie kard. Beran měl pontifikální mši svatou v poutní svatyni na *Montenero u Livorna* — nedaleko této svatyně, v letní vile koleje Nepomucena kard. Beran dlel od 13. srpna do 12. září. V kázání připomněl přítomným italským věřícím, jak zbožně slavivali v jeho vlasti tento svátek, a prosil je o modlitbu, aby v ČSR v této mariánské účtě a ve víře vytrvali. — Na Monteneru též 27. srpna *koncelebroval mši svatou* s biskupem Manzianou a dalšími jedenácti kněžími, s nimiž byl vězněn v Dachau. Odpoledne navštívil ústav pro opuštěnou mládež, který v Livornu založil Ital don Robert Angeli, také spoluvězeň kardinálův. — Několikrát promluvil *při obnovách italských kněžů*, pořádaných Kněžskou jednotou, jejímž propagátorem byl ve své pražské arcidiecézi.

29. srpna náš kard. Beran zakončil letošní kurs kristologických studií v Assisi přednáškou *O mučednictví Církve v dnešní době*. Církev dostala pronásledování jakoby do vinku od svého zakladatele, nespravedlivě odsouzeného k smrti na kříži, ale i ona svým utrpením podává výkupnou cenu za hříchy. Krátce prošel pronásledování, jež Církev dnes trpí v zemích pod komunismem, a jak to všichni od něho očekávali, zastavil se především u své vlasti. Kard. Beran mluvil o vyřazení řeholníků, o řeholních sestrách, které jsou určeny k vyměření v charitních domech; několik tisíc kněží bylo vyloučeno z duchovní správy a ti zbývající, kteří dosud mohou pracovat ve farnostech, žijí v neustálých obavách a nejistotě, že jim státní úřady zítra odejmou souhlas. Potom uvedl několik vzpomínek ze svého osobního utrpení v Dachau a pak v izolaci od komunistů. Velkou útechou mu byl brevjiář vázaný v červené kůži, který dostal od papeže Jana s vlastnoručním věnováním: 8. prosince 1962. Těžko vyjádřit slovy, jakou mu byl posílou a zdrojem důvěry. Kard. Beran končil svůj obraz o Církvi v ČSR optimisticky: Krev mučedníků je semě nových křesťanů, opakoval s Tertuliánem. V zemích, v nichž se Církev nemůže svobodně rozvíjet, rostou noví vyznavači a mučedníci, kteří v ničem nejsou pozadu za mučedníky provokřesťanskými. Katolíci na Západě si od nich mohou vzít příklad a povzbuzení, aby byli na stráži a neupadli do náboženské vlačnosti, aby přispěli k obnově náboženského života v duchu Církve. Nakonec kard. Beran žádal o modlitbu pro svou arcidiecézi a pro všechny, kdo dnes na svém těle prožívají Kristovo utrpení.

Z Říma náš pražský arcibiskup navštívil začátkem srpna dva památné cisterciácké kláštery na jih od Říma: Casamari a Fossanuova. V klášteře v *Casamari* zemřel r. 1224 v pověsti svatosti pražský biskup Ondřej, který tam žil ve vyhnanství. Na své přání byl po smrti převezen do českých zemí; tělo bylo pochováno v cisterciáckém klášteře na Velehradě, jež Ondřej založil spolu s markrabětem Jindřichem, a hlava u Sv. Víta. — V klášteře Fossanuova zemřel r. 1272 sv. Tomáš Akvinský. Také ve *Fossanuova* najdeme památku na našeho krajana: jedním z řeholníků za vpádu francouzských Napoleonových vojsk byl Dominik Zavřel, on ukryl velebnou svátost před vojáky. — A z Livorna si kard. Beran udeřal výlet na Montecarlo, městečko s pevností, nazvané po Karlu IV. r. 1333 (* ... a vybudovali jsme krásný hrad s městečkem obehnaným hradbami na vrcholu hory, která jest vzdálena deset mil od Lucey v Toskánsku, a dali jsme mu jméno Monte Carlo, Svěžívotopis Karla IV., kap. V).

Ozývá se ministr Plojhar

V LD v úvodníku » Revanšisté z povolání, ministr Plojhar napadá kard. Berana, » bývalého » pražského arcibiskupa. Vytýká mu, že navazuje » velmi úzké « styky s českými a slovenskými emi-

granty v Římě, že »neváhá vyhledávat přátelské kontakty i se sudetoněmeckými revanšisty«. Ministr Plojhar se měl ani na myslí návštěvy, kterou u kard. Berana vykonali v Mnichově představitelé sudetoněmeckých organizací, a pak přijetí poslance R. Hackenberga v Římě. Tyto návštěvy se dály ve velmi přátelském duchu (kard. Beran např. za to děkova katolickému spolku Ackermannsgemeinde), byla odstraněna některá nedorozumění z minulosti — a snad to právě asi nebylo vhod ministru Plojharovi a pražskému režimu, kteří s nehou sledují zájem čs. obyvatelstva o to, co dělá v Římě jejich vypovězený arcibiskup. — A jestli někdo svým chováním podporuje »revanšismus« — což to není právě pražská vláda, která povolala do pohraničí ČSR větší počet Němců z NDR, která otevřela pro ně německé školy, dala jim poslance, zřídila v Praze Německé kulturní středisko a založila Spolek přátelství Čechů s Němci z NDR?

JAN ČEP ZDRAVÍ KARD. BERANA

Vaše Eminence, drahý pane kardinále. Nezvolyte si zemi ani kraj ani historickou dobu svého zrození. Někteří z nás měli vždycky jaksí v záloze jinou vlast, než v které se narodili — vlast, v které nalezali jistá duchovní příbuzenstva. Pro mne samého byla na příklad už mezi dvěma válkami touto druhou vlastní Francie, v které prožil své dětství a první mládí náš Karel IV., a kde padl v bitvě u Křeččaku jeho otec, slavný král Jan.

Jsmo všichni poutníky na zemi. Naši vlastní se může stát každá země, v které obcujeme se svými bratry ve víře svým rodným duchovním jazykem. Naše země rodná v původním slova smyslu se ocitá jaksí v záloze, ačkoli je stále přítomna v našem čase a v našem srdci.

Ti, kteří u nás doma trpěli pro víru, kteří ji nemohli a namnoze dosud nemohou vyjadřovat srovnáním slovem, byli a jsou stále s námi. Je s námi bolest, věrnost a láska rodičů, jejichž děti nemohly jít na studiu, protože měly napsáno v hádrovém posudku, že pocházejí z rodiny »fanatických katolíků«.

Podílíme se v duchu o osud kněží i laiků, z nichž jsou někteří stále ještě obklopeni zmi vězení, nebo okolo kterých se tyto zdi zavřely znovu. Jsme v duchu s těmi, kterým se dlouhá léta ukládal a namnoze ještě ukládá jazyk oficiální ideologie, byť odříkávají její formule s čím dál tím větší nechtí a s vnitřním odporem.

Mluví se v poslední době o jisté liberalisaci v české a slovenské literatuře. Tato relativní svoboda se však má stále pohybovat uvnitř obzorů marxistických; připouští se jenom různá interpretace marxistické-ideologie, i když se třeba někteří mladší už odvažují jistě karikatury marxistické frazeologie a politických situací. To všechno však zůstane pravdou jenom okrajovou a částečnou, dokud nebude moci být napsán a vydán na příklad román, jehož hlavní postavou bude kněz nebo katolický laik, který strávil léta ve vězení nebo v pracovních táborech a zakusil na svém duchu a na svém těle účinky jistých vyšetřovacích a výchovných metod.

Pane kardinále, Vy jste trpěl všemi těmito věcmi dlouhá léta své nucené samoty. Mohl jsme se jenom modlit za ty a s těmi, kteří vyznávali křesťanskou nádej, kteří žili s Vámi v duchovním společenství křesťanské víry. Byl jste si jist, že jste ustavičně přítomen v jejich modlitbách a v jejich naději. Mohl jste si být zároveň jist, že Vaše nucené mlčení je řečí výmluvnou a plodnou, jako půda, z které klíčí símě tolika budoucích životů a duchovních povolání.

Jestliže tolik našich bratří ve víře nepodlehlo, je to bezpochyby tím, že byli stále účastni Vaší lásky a naděje, Vaší věrnosti a víry. Cerpali jsme všichni a čerpáme stále z tohoto společného zdroje, neboť naše duchovní společenství nezná žádných uložených hranic. Byli jsme a jsme stále spolu v duchovní příbuznosti před Bohem, v společenství jeho vtěleného Syna. Jsou s námi stále i naši svatí, kteří nás předešli v čase, a jejichž podobizny nakreslí kdysi na příklad francouzský básník Paul Claudel.

Opakujeme si zdově modlitby, kterou se obracel s námi a za nás k českému knižeti zpočátku století desátého :

*» Vydrž Čechu paličatý! Neopouštěj kruh, Václave!
Pros v nebi závatně za velikou pláň obilnou zcela dole,*

*s údolmi náhle v ni rozeklenými a s rybníky, jež
tise dřímají.*

*Za Čechy pros mezi čtyřmi hvozdy rozložené, které
čekají*

*na muže vášnivě a trochu lstivé, na ženy trochu
těžké, modrooké.*

*Za nesmírnou pláň s obilím, do šířky rozprostřenou.
Rovina všude, jenom na nebi, osamělá, vysoká zvo-
nice jako cibule květ,*

*a — daleko od černé knie jedlí — louže s hospodou
a chaloupek pět.*

*Tam začíná dřevěným křížkem cesta, která ať k
Bohu jde,*

*vroubená smutnými jablonkami, které putují do
dálky, dvě a dvě.*

SV. MAŘÍ MAGDALÉNA V KARLOVÝCH VARECH

Karlovy Vary je lázeňské město par excellence. Leží v hlubokém lesnatém údolí při říčce Teplé. Luxusní i skromnější hotely a domy obklopují velké budovy lázni, v prostorných kolonádách tryskají bohaté minerální prameny, nesčetné cesty lákají k příjemným procházkám. Metropolitní elegance města se snoubí s romantickou přírodou v spokojený souzvuk.

Architektonicky patří Karlovy Vary většinou mezinárodnímu slohu 19. století. Některé stavby, jako vyřbená Mlýnská kolonáda od stavitele Zítka v renesančním slohu (1871-81), rozkošné rokokové divadlo od Fellnera a Helmera (1884-86), honosné renesanční Lázně č. I od týchž architektů z let 1892-95 a elegantní koncertní síň hotelu Pupp, rovněž od Fellnera a Helmera (1907), dosahují dokonce evropské úrovně.

KARLOVY VARY. — Vnitřek kostela sv. Maří Magdalény.

Ale výtvarnou slávou města je kostel sv. Maří Magdalény od Kiliána Ignáce Diezenhofera (1731-1736). Uprostřed města, kde se říčka Teplá náhle otáčí, stál původně malý gotický kostelík. Diezenhofer starý kostel zbořil a volného místa použil k smělé, urbanisticky pojaté koncepci. Z terasy vyrůstá mocná fasáda chrámu, svíraná dvěma věžemi. Střední vzdutý risalit se plasticky umocňuje do středu a zvláště do výše, a je zakončen pádnou oblou rozeklanou římsou, jež přepadá dopředu, a tak kontrastuje s opačným pohybem narůstajícího terénu. Bohatě členěné bání věží jsou v souzvuku

s plastickou střední částí a zároveň pojímají i okolní straně a přímo v tomto optickém těžišti upoutávají na sebe celý krajinný prostor. Boční stěny chrámu, opakující lehce a harmonicky motiv středního risalitu, mají opulentně rozehraný rytmus, rozvedené ve stavbě protichůdnými pohyby lunet, střech, kontrasty vypuklých a proláklých ploch, staccatem říms a příznačnou diezenhoferovskou svěžostí a lehkostí, až splývají s okolními stavbami v nerušený celek.

Zvláštním úkolem byla pro Diezenhofera výstavba prostoru. Na každé své stavbě vždy pečlivě řešil nový výtvarný problém. Nikdy své práce neodbyl, což se často stávalo u většiny i nejproslulějších evropských barokních architektů. Ke Sv. Maří Magdaléně Diezenhofer připravil dokonce několik návrhů. Střed chrámu tvoří mohutný ovál ověněný meziprostory. Na vstupní straně naň navazuje předsíní, na opačném konci se připíná chór ve tvaru příčného elipsoidu. Kostel je řešen dvoupatrově.

Hlavní loď stojí v jasně osázené prostorové foii jako světelná aureola. Pilíře, které radiantně vyřáží směrem ke středu, jsou osazeny pilastry nebo polosloupky. Ze svazku pilastrů stoupá proflovaná obálka kleneb, v polosloupů vyrůstají pasy kopule. Strukturální souhra s klenbou je tak přesvědčivě vyřešena. Podobný úkol splňují bikonkávní meziprostory ve svých hlavních osách. Na podélný ovál kopulového prostoru se přikládají v hlavní ose čtyři stejné bikonkávky s funkcí vedlejších travě a spojují tak předsíní a chór. V podélné ose zceluje Diezenhofer tyto elementy s příčnými ovály chóru a předsíně, v příčné ose pak s hlavním prostorem. Kilián Ignác Diezenhofer uvedl touto synthesou zcela rozličných, ba nesourodých prvků poslední fázi středoevropského baroku. Hutné články povznášejí stavbu do tragických poloh. Kvalitní mobiliář podtrhuje architektonickou tvářnost chrámu. Sloh Sv. Maří Magdalény inspiroval Baltazara Neumanna, rodáka z Chebu, k nejvýznačnějším stavbám německého baroka — svatyním ve Vierzenheiligen a v Neresheimu.

Chrámy sv. Maří Magdalény v Karlových Varech náleží k epochálním mezníkům ve vývoji evropského baroka.

Karel Just

stalo se doma, v exilu a jinde ve světě

VE VATIKÁNĚ

Na 30. červen připadlo druhé výročí korunovace papeže Pavla. Oficiální mši svatou za přítomnosti sv. Otce, kardinála, vatikánského diplomatického sboru a papežského dvoru sloužil pražský arcibiskup kard. Josef Beran, první z kardinálů latinského obřadu, které jmenoval Pavel VI. a kteří v ten den byli v Římě. Po mši svaté Pavel VI. daroval kard. Beranovi kalich, a nímž on celebrou. V tom, že sv. Otec zvolil k slavnosti mši svaté našeho kardinála Berana, můžeme vidět nový projev

přízně. — Na Hod Boží svatoúšní Pavel VI. sloužil mši svatou ve svatopetské bazilice spolu se 24 rektory římských kolejí a seminářů; jedním z nich byl rektor Nepomucea mons. dr. František Planner. — Na Boží tělo sv. Otec byl i letos přítomen eucharistickému průvodu římské diecéze. Průvod se letos konal ulicemi moderní čtvrti EUR, v níž se r. 1940 měla konat Světová výstava, odřeknutá pro vzplanutí světové války.

10. června vykonal svatý Otec svou další cestu mimo Řím: zúčastnil se eucharistického sjezdu italských katolíků v Pise. U sjezdového oltáře, stojícího uprostřed mezi dómem a baptis-

teriem, se šímkou věží v pozadí, sloužil mši svatou a promešl kázání. Do Pisy letěl letadlem; na písáuském letišti se zastavil ve votivní kapli postavené na památku italských letců zavražděných v Kongu na jaře 1962 a pozdravil jejich příbuzné.

Blahopřejný telegram sv. Otec poslal: nitranskému apoštolskému administrátorovi mons. Eduardu Nésceyovi, který 30. června slavil 50. výročí kněžství; *presidentum italské a Francouzské republiky*, když odevzdali věřejnosti tunel pod horou Mont Blanc; *účastníkům náboženské oslavy 20. výročí založení OSN* (gen. tajemník OSN U Thant pozval sv. Otce na oficiální oslavu tohoto výročí; sv. Otec pojede do Nového Yorku 4. října). — K výročí zvolení papežem poslal Pavlu VI. pozdravný telegram *ekumenický patriarcha caribradský Athanasios*; sv. Otec na telegram podobně srdečným tónem odpovéděl.

V slavnostní audienci sv. Otec přijal prezidenty republik italské *dr. Josefa Saragata* a chilské *dr. Eduarda Freie Montalbu*; v soukromé audienci mj.: presidenta republiky Tanzanie *Julia Nyerera*, presidenta Středoafričké republiky *Dauida Dacka*, pravoslavného metropolitu *Meluhona*, který sv. Otci odevzdal dar ekumenického patriarchy Athenagy: ikonu sv. Petra a Ondřeje, jak se bratrsky objímají; japonského ministra zahraničí *Šinu* a metropolitu pravoslavné církve syrské *Mara Coorila Matheuse*. Dále přijal: studenty evangelické bohoslovecké fakulty z *Oslo v Norsku*, kteří ho ujistili modlitbou za zdar koncilu, *účastníky kursu pro výchovu technických pracovníků pro rozvojové země a dílníky jedné elektrárenské společnosti z Milána* — mluvil k nim o zájmu Církve pro svět práce a o křesťanském pohledu na práci rukou.

18. července sv. Otec odjel z říma na svou letní vilu v Castel Gandolfo. Vždy ve středu uďěloval generální audienci a v neděli v poledne se s poutníky a turisty, kteří za ním přišli do Castel Gandolfo, pomodil Anděl Páně. V proslovch při generálních audiencích sv. Otec opětovně nabádal k věrnosti a poslušnosti Církvi a vyjádřil svou bolest nad tím, že někteří využívají diskusí na okraji koncilu k tomu, aby mluvíli proti tradiční nauce Církve, aby volali po změně, která by ale ve skutečnosti byla zamítnutím toho, co Církve vypracovala za staletí.

8. srpna vzpomněl 20. výročí shození atomové bomby; zval přítomné, aby se modlili na úmysl, aby svět už nikdy neužil den, jako byl před dvaceti lety; byla by to urážka naší civilizace. — V neděli 29. srpna sv. Otec přál *americkým kosmonautům*, Gordonovi a Cooperovi, aby šťastně dokončili svůj let vesmírem; nový úspěch vědy a techniky nechtě je k dobru a štěstí lidí, a tedy i k Roží oslavě. — Při jiné audienci se zmínil o *otázce náboženské svobody*: Kázání křesťanského poselství je pozvání všem lidem; pozvání je hořského původu, ale respektuje osobní svobodu. Lposlechnout je mravní povinností každého, kdo kázání slyší, ale nikdo nemá nucen; existuje povinnost učit a dát se poučit. Odpověď lze jen prostřednictvím lásky a láskou.

12. června Pavel VI. byl přítomen koncertu, který mu uspořádala italská rozhlasová a televizní společnost RAI. Byla provedena díla s náboženskou tematikou od čtyř moderních skladatelů: protestanta *Sibelia*, katolíka *Malipieriho*, pravoslavného *Siravinského* a žida *Daria Milhauda*. Přítomným Malipierimu, Stravinskému a Milhaudovi sv. Otec blahopřál a odevzdal pamětní medaile. Podle světového tisku volbou skladeb sv. Otec chtěl dát najevo, že Církve si váží upřímného náboženského projevu příslušníků všech vyznání.

Svatá stolice a africká republika Keňa navázaly diplomatické styky. Při Svaté stolici je zastoupeno 54 států. — Od guvernéra města Bombaje sv. Otec dostal na památku své návštěvy v Indii *dvě lvi mláďata*; byla darována zoologické zahradě v rodišti sv. Otce Breseii. — *Vatikánské pošty* vydaly dvě známky k vyhlášení sv. Benedikta nebeským ochráncem Evropy; na jedné známce je zobrazen sv. Benedikt podle obrazu Perugina a na druhé je pohled na obnovené benediktinské opatství Monteassino. Svátek sv. Benedikta, patrona Evropy, se mohl letos slavit poprvé 11. července.

KARLOVY VARY. — Kostel sv. Maří Magdalény.

V měsíci červnu vykonali mons. Willebrands a P. Duprey ze sekretariátu pro jednotu křesťanů návštěvu u moskevského patriarchy *Alexeje*; byli v Moskvě, Kyjevu, Pskově a Leninogradu a také zavítali k představitelům církve gruzinské a do arménské katedrály v Eřmiadzím. Jinou cestu podnikli do Sofie a Bilehrodu. Tyto návštěvy jsou utvářením bratrských vztahů mezi církvemi katolickou a pravoslavnými, jak si je přály vatikánský koncil a Vsepravoslavná konference na Rhodu.

V ČESKOSLOVENSKU

NÁBOŽENSKÉ ZPRÁVY

Londýnský katolický týdeník *The Tablet* psal v červenci o těžkostech, s nimiž se při své práci setkává *pražský administrátor biskup Tomáček*. Mohl sice už břímovat v řadě pražských kostelů, ale ne ve své katedrále. Požádal sice, aby se mohli vrátit do duchovní správy kněží, kterým byl vzat státní souhlas, ale dosud dostalo toto dovolení jen asi deset kněží, mezi nimi bývalý převor z Teplé premonstrát Heřman Josef Tyl, který je nyní administrátorem v Bohuslavicích v Prostějově.

V neděli 11. července byl čten ve všech kostelích v ČSSR pastýřský list, kterým se zavádí živý jazyk do mše svaté v míře, jak to dovoluje liturgická konstituce a jak to je zavazeno v ostatním světě už od 7. března. Doposud co do užívání živé řeči nebyla v ČSSR jednota; hlavním důvodem byla skutečná náboženská situace: v českých zemích nebylo ani jednoho biskupa a nebylo naděje, že by mohly být vydány

české a slovenské liturgické knihy. Z pastýřského listu můžeme vyčíst naději, že vláda alespoň něco nyní dovlá.

Biskup dr. Tomašek udeřoval v Litoměřicích *nášší a vyšší kněžská svěcení* ve dnech 29. a 30. května. Vlastní kněžské svěcení udělil bohoslovcům posledního ročníku 27. června. V kázání děkoval přítomným rodičům, že své syny vychovali tak, aby se stali kněžími; novosvěcencům kladl na srdce, aby svým životem se podobali Kristu a nikdy se svému slibu poslušnosti nezpronevěřili. Jak to dovolují nové liturgické předpisy, novosvěcenci s biskupem svěcitem koncelebrovali a pak přistoupili k sv. přijímání pod obojí způsobou. Byla to snad první koncelebrace v ČSR. — *Zádušní rekviem* biskup Tomáček sloužil ve výroční den smrti papeže Jana v kolegiální kapli P. Marie na Karlštejně a v katedrále sv. Víta 28. května za děkana kapituly mons. B. Opatrného v den prvního výročí jeho úmrtí.

5. července měl *pontifikální mši svatou v olomoucké katedrále sv. Václava* u příležitosti zlatého kněžského jubilea místního kapitulního vikáře Josefa Glogara. Katedrála byla přeplněná věřícími, třebaš to byl všední den. • Nitranský apoštolský administrátor mons. Eduard Něseyov slavil 30. června své zlaté kněžství: byl vysvěcen v Innsbrucku 30. června 1915, když mu bylo 23 let. Biskupem je od r. 1943 a nitranskou diecézí řídí od r. 1948. Mons. Něseyov poslal blahopřejný telegram sám sv. Otec. • Pod titulem »Novodobí křesťáci« píše Mladá fronta o nové módě, která se šíří mezi mládeží: mít na *řetězu kolem krku křížek*, a pořádných rozměrů; matka, ateistka, ho našla u svého šestnáctiletého synka k svému velkému zármutku, a v obchodech jich mají dostatek. • Na výstavě »Karel Velký« v Cáhách bylo též 47 exponátů z »Velké Moravy«: zlatených, pozlacených a stříbrných šperků, železný meč a keramika z plavené hlíny. Exponáty byly do Cáh dovezeny přímo z Athén, kde byly vystaveny po celý červen. • Časopis »Výtvarná práce« ve svém 8. čísle si stěžuje na *vážné případy vandalizmu*, které místní orgány mlčky trpí. Byla téžce poškozena socha P. Marie ve Sv. Janu pod Skalou, v Píčičné na Příbramsku byla povalena barokní plastika v blízkosti kostela, v Dobřichovicích bylo poškozeno cenné sousoší Kalvárie a v Šumperku šestnáctiletá děvčata z ČSM zneuctila kříž v předstřední kostela. Ti, kteří organizují ateistickou výchovu, prý by měli vytvářet u mládeže nový vztah k sakrálním uměleckým památkám.

LD přinesla 18. července článek Karla Jangla »Škoda lásky a; podává se v něm *sdlížující obraz o dnešní čs. mládeži*, které komunismus zničil mravní základy. Autor volá po tom co dříve bylo považováno za »zastaralé«: zdrženlivost u hochů a dívek, spořádaný rodinný život rodičů, uskrovnění v hmotných požadavcích, aby matka zůstala v rodině. • Znovu a znovu v tisku pší, aby si žadatelky o *přerušení těhotenství* svůj krok řádně rozmyslily; nejvíce potráží v posledních pěti letech bylo v r. 1961; bylo jich 120 304; v letech 1963 a 1964 nepřesáhly hranici sto tisíc, nicméně každé třetí těhotenství v českých zemích končí potratem, na Slovensku každé čtvrté. Častěji se ale zase objevují potraty pokoutné, které nejednou končí tragicky. • Novým kanovníkem královské stolici kapituly brněnské byl jmenován farář z Brna-Tuřan *dp. Viktor Jordan*. • V Hojsové Stráži na Šumavě zemřel 28. června barytonista *Jan Konstantin*, žlen opery Národního divadla v letech 1921-1957; na podzim by se dožil 71 let. Každoročně přišle zazpívat na pont u Sv. Maří Magdaleny ve své farnosti Velharticích. • Bratislavská Smeru přináší výsledky ankety »*Jaci jsou středoškolači?*« Jedna z otázek se týkala náboženství. Z 635 studentů 12% mělo k náboženství poměr kladeý, 45% lhostejný (uvážíme-li podmínky, za jakých po této straně v ČSR žijí, můžeme i těchto 45% řadit ke skupině první) a 43% záporný. Nejvyšší religiozita se zjistila ve škole uměleckého zaměření; hoši byli o celou třetinu více nábožensky založeni než děvčata, a vyšší bylo procento nábožensky založených studentů z měst než z venkova. Tento poslední objev je pro komunisty velkým překvapením. •

Úprava bývalých Emmau stále ještě není definitivně vyřešena; diskuse nyní kráží okolo tvaru věží na rekonstruovaném kostele — protože objekt je určen za koncertní síň, věže pro umístění zvonů jsou nefunkční. Z druhé strany ale věže mají dominovat okolí. Podle posledního, už přijatého návrhu, by nad budovou kostela měly být dva sférické trojúhelníky s protáhlými hroty.

RŮZNÉ ZPRÁVY

Jarní a létní dešivé počasí způsobilo v ČSSR škody, které se odhadují na tři a půl miliardy korun. Některé kraje, zvl. na jižním Slovensku a na jižní Moravě, byly od května do července pod vodou. Byla tak značena úroda v oblastech, které patří k neúrodnějším na Slovensku; zahynulo na 5 000 krav, 10 000 prasat a 250 000 drůbeže. Téměř všude byly žňové práce zpozděny o tři týdny. Operativní komise pro řízení žni na Slovensku radila zemědělcům, aby se nedrželi stanovené technologie, ale sklízeli podle daných podmínek. Předvídá se, že úroda bude velmi nízká, a proto se ČSR už zajímá o pomoc z kapitalistického Západu. • Poprvé od r. 1948 došlo v Národním shromáždění k *upravděmu hlasování*, byly hlasy pro a proti. 117 poslanů bylo pro zachování imunity poslanců a 87 proti. • Od 17. července *jezdí letadla americké společnosti PAA dvakrát týdně z Nového Yorku do Prahy* přes Skotsko. Každou neděli letí z Prahy do Zářehu letadlo jugoslávské; od 30. července byla linka prodloužena do Dubrovníku; letadla do Zářehu a zpět stála 353 Kčs, do Dubrovníka 551 Kčs. • V souvislosti s devalvací dinaru vůči americkému dolaru čs. turista banka provedla *zmenu kursu dinaru vůči koruně*; čs. turista nyní platí za dinar v korunách jeho pětinašobnou cenu, podobně jako zaplatí pětkrát tolik za devizové prostředky k cestě do kapitalistického světa. Jugoslávie prý je napojena na světový kapitalistický trh. • Loni cestovalo z ČSR do socialistických zemí 1 170 000 lidí a 143 000 do států kapitalistických; do ČSR přijelo loni 3 517 000 cizinců — prohlásili při rozpravě v parlamentě o novém zákonu o cestovních dokladech. Všichni cizinci v ČSR musí oznámit svůj pobyt a jeho změnu. Loni bylo vyhostěno 62 osob. • ČSSR bude mít na konci roku 14 172 000 obyvatel; konceem 20. století 17 800 000 obyvatel, z toho v českých zemích 11 milionů a na Slovensku přes 6 milionů. Za rok 1964 tvořil přírůstek obyvatelstva 193 132; do ČSR se ze zahraničí přistěhovalo 1712 lidí, trvale opustilo republiku 5257 osob, především Němců. • *Nalezený fotoaparát*, nepřihlášený se do roka jeho vlastník, *propadá státu*; nálezců má právo jen na náhradu nutných nákladů, odpovídá LD na dotaz. Stanoví to § 453 obč. zákoníku č. 40-1964 Sb. • Od 12. července vysílá rozhlasový okruh Československo I nový pořad nazvaný *Mikroforum*; je to pořad hudby, aktualit a publiků za hranice pro mladé lidi; bude vysílat hudbu od džezu po bigbeat, taneční hudbu, trampské písničky a vyhledávat mezi mladými hudební a pěvecké talenty. • V Řimě vyšla pěti Italsko-čs. společnosti kniha »*Češi a Slováci v italském odboji*«. V Argentu u Ferrary, bude postaven pomník čs. partyzánům, kteří bojovali v italském podzemním hnutí; tam je pochován neznámý čs. partyzán, kterého jeho spolubojovníci nazývali Giorgio.

Letištní spartakiády se zúčastnilo méně cvičitelů i diváků než předcházející léta, vinnu na tom mělo i nepříznivé počasí. Zklamáním byla malá účast cizinců. • Podle náměstka min. vnitřní plk. Klímy komunistické bezpečnostní orgány od r. 1948 odhalily 617 »*protistátních a ilegálních skupin*, které měly víc než 8 000 členů. Při akcích proti nim zahynulo 298 příslušníků bezpečnostních orgánů. • Kolik ale bylo nevinných obětí na druhé straně, a kolik jich »*bezpečnostní orgány*« přivedly do vězení a na šibenici? »*Průzkah protistátního rozhodná slouží nyní též jako televizní vysílací. Protože ale není možné vysílací zařízení zmodernizovat — základu věže to zenesou — bude na místě nynížší šedesátimetrové věže postavena nová,*

vysoká 260 metrů, s otáčící restaurací ve výši 30 metrů a s rozhádkovou terasou v 160 metrech. ● Od 14. července mohou čs. občané jezdit do *Bulharska* na turistické i návštěvní cesty bez víza, ale musí mít příslušnou výjezdní doložku; není třeba doporučení závodního výboru ani Rohu. Na cestu si mohou vyměnit na den pobytu 6-14 lvů (100 lvů je 1237,18 Kčs), nejvýše však na 30 dní. ● Ve dnech před spartakiádou, kdy se čekaly návštěvy ze zahraničí, objevil se před pomníkem sv. Václava na Václavském náměstí *katolický kovelec*. Že by tak komunisté chtěli zaplést návštěvníky? ● *Nové poštovní známky* vyšly k 100. výročí uveřejnění objevů J. B. Mendela, k 550. výročí upálení Jana Husa, k otevření výstavy bižuterie « Jablonce 1965 », k 100. výročí založení mezinárodní telekomunikační unie, serie šesti známek k světové výstavě psů v Brně, k 20. výročí založení Mezinárodní demokratické federace žen, k 20. výročí podepsání Charty OSN, výročí OSN, k Roku mezinárodní spolupráce, k 20. výročí Světové odborové federace, ke konferenci ministru spojů socialistických zemí vyšla známka s portrétem Marxe a Lenina, dvě známky s námětem Pražský hrad: Matyášova brána a Dům čs. děti, a známky ve prospěch postižených povodněmi. ● V Praze, Brně, Nitře a jiných městech fungovaly o prázdninách *studentské hotely*; pro čs. studenty nocleh za 6 Kčs, pro zahraniční 12 Kčs. ● *Čs. turista* může vzít s sebou do zahraničí jedny náramkové hodinky nebo hodinky s řetízky, dva prsteny bez drahokamů, dvojce brýle, stříbrné výrobky do 500 g a zlaté do 20 g bez drahokamů; dámy mohou cestovat s jedním zlatým prstenem a jedním náušnicím s drahokamy, ale musí si jejich vývoz dát potvrdit na hranici (Svob. slovo 10.6.). ● Na 8 000 mediků, techniků a dalších vysokoškolském bylo o prázdninách na odborné praxi v socialistických zemích, ale též v záp. Německu, Francii, Finsku, Norsku, Jugoslávii, Itálii atd.

KULTURNÍ ZPRÁVY

Zemřeli: historik *dr. J. Klík*, dlouholetý redaktor Českého časopisu historického a autor dějepisných příruček; zakladatel Pedagogického ústavu J. Á. Komenského ČSAV a první děkan pedagogické fakulty University Karlovy *O. Chlup*; *dr. Otakar Pertold*, indolog a dlouholetý profesor srovnávací vědy náboženské na filosofické fakultě Karlovy university - byl autorem první české učebnice hinduistiny a napsal mnoho prací o vývoji různých náboženství, zejména indických a cejlonských; prof. Purkyně (býv. Masarykovy) university v Brně srovnávací filolog *Václav Machek*, jehož nejznámější dílem je *Etymologický slovník jazyka českého a slovenského*. ● K 600. výročí vídeňské university dostal čestný doktorát též *prof. dr. Iljevský*, první český nositel Nobelovy ceny. Na Alnu Mater Rudolfinu studovalo hned po jejím založení též mnoho Čechů a Moravanů — synkové panů z Pernštiny, z Boskovic, z Lomnice a Mitrovic — tvořili tak početnou skupinu, že jí byla poskytnuta stejná práva jako německy mluvícím studentům; při reorganizaci university r. 1384 byli těchto práv zbaveni. *Professorem na vídeňské universitě* byli mj. J. Kollár, který učil slovenské archeology, dr. A. Musil, Max Dvořák a T. C. Masaryk. Zakladatelem vídeňské lékařské školy je dr. K. Rokytanský, který byl na universitě profesorem rovněž jako dr. J. Mašťál, specialista v léčbě dětských nemocí. ● *Karlova universita* se dělí nyní 12 fakult s 250 katedrami, na nichž studuje 18 782 studentů. Universita má 2524 učitelů, z nich je 517 profesorů a docentů. Za posledních dvacet let absolvovalo universitu 34 485 posluchačů. ● Na soutoku Dvůdvaše s Dubovou u obce Pobečim poblíž Piešťan bylo *slovenské hradisko* asi od konce 8. do poloviny 9. století. Nálezy dokládají kovárskou a nožírskou výrobu. Byla objevena i malá šachtovitá pec na tavění železné rudy. ● 16. května bylo otevřeno *museum v Žluticích*, někdejšími husitským městem. Jsou vystaveny: žlutický kanonál v českém jazyku z r. 1558, vážení 32 kg s 486 listy, iluminovaný Janem Parléřem, husitské zbraně — palčáky, fémidry apod. — z vítězné bitvy r. 1421 u hory Vladař, žlutická kronika z r. 1278,

psaná česky, a další historické dokumenty. Stejně jako v Táboře mají všechny staré domy dvojité sklepy, které jsou vzájemně spojeny; tak byly uzpůsobeny pro obranu města. ● V prostějovském archivu je na 400 různých pergamenech a jejich opisů, např. *česky psaná listina Ladislava Pohrobka* z r. 1456, kterou jako markrabě moravský stvrzuje městečku Kralicím u Prostějova dřívější privilegia; nebo pergamen o velikosti 40 x 30 cm s pečeti na zelenorůžové hedvábné šňůře: touto latinsky psanou listinou z r. 1406 Petr z Kravař, majitel plumlovského panství, dovoluje Prostějovu jít se mírami a obýjeji olomouckými a pořádat trhy v době předvánoční a předvelikonoční.

Oslavy Jana Husa

6. července ve výroční den smrti mistra Husa se konalo *slavnosti shromáždění* Karlovy university v historické aule Karolina. Byla přítomna delegace university moskevské, varšavské a berlínské. Promluvil tajemník ÚV KSČ Koucký, ministr školství Čisár a prof. Z. Fiala — ten dal Husa za vzor budovatelům socialistické společnosti (v pozdější relaci v rozhlasu jej dali za vzor « všem pracovníkům KU »). Devit osobnostem, mj. rektorovi moskevské university, prof. Bydovskému, Iljevskému, F. Burianovi a in memoriam prof. J. Brdlíkovi, zakladateli čs. dětského lékařství, který zemřel v předvečer slavnosti. — Husovi věnovali v rozhlasu několikrát v neděli Živá slova; občas se ozvalo několik slov z reálných «, jako např. při výkladu Husova hesla: « Hledej pravdu! », i když to nakonec přece jen zatočili socialisticky. Dr. Kafka z filosofické fakulty KU uveřejnil článek v Rudém právu « *Husovské tradice a dnešek* ». Představitelé Světové rady církvi, kteří se zúčastnili shromáždění v Betlémské kapli, byli přijati též na ministerstvu školství. V Tábořském muzeu husitského revolučního hnutí uspořádali výstavu « *Mistr Jan Hus v tradici jihočeského lidu* »; je vystaven např. kalendář z 16. stol., na němž se později kterýsi jezuita pokoušel přemalovat Husův svátek. V Husinci byl opraven Husův rodný dům a ve výroční den předvedeno drama « Jan Hus » od J. K. Tyla. Vzpomínka na Husa se konala též na *národní hradu Krakovce* na Rakovnícku, na němž Hus byl dlel než odešel do Kostnic. V Betlémské kapli byla otevřena výstava « *Mistr Jan Hus — doba, život, dílo* » a v Českých Budějovicích « *Mistr Jan Hus v literatuře* ». Další ještě obsažnější výstava bude uspořádána z Zrcadlové kapli Klementina. K oslavě jubilea Husovy smrti bude dokončeno vydání *jeho sebraných spisů* v 25 svazcích. V druhé půli srpna bylo v Praze na programu mezinárodní Symposium Hussianum Pragense. — Kostnickým oslavám byla přítomna též delegace z ČSR; patriarcha čs. církve dr. Novák, prof. Dobiáš a Mclnár z Komenského evangelické bohoslovecké fakulty a prof. Kafka z Karlovy university.

... a J. G. Mendela

Ve dnech 4. až 5. srpna se konalo v Brně *mezinárodní symposium k 100. výročí vydání díla augustiniánského opata J. G. Mendela* o děličnosti. Bylo přítomno na 1 000 učenců ze 40 zemí. Patronát nad symposiem přijaly Mezinárodní agentura pro atomovou energii, generální sekce Mezinárodní unie biologických věd a Rada mezinárodních organizací lékařských věd. Symposium zahájil v nové budově brněnského divadla akademik prof. Bohumil Němec; v tiskové konferenci prof. Němec ukázal na tradici české biologie, která do jisté míry měla svého zakladatele už v mistru Janu Rokycanovi. Symposium pokračovalo od 9. do 11. srpna v Praze. — V starobrněnském augustiniánském klášteře byl uspořádán *Památky J. G. Mendela*; veřejnosti jsou zpřístupněny Mendelova pracovna, klášterní jídelna, řada jeho osobních předmětů, přístroje, s nimiž dělal své pokusy a svá hádání. Mendelova zbráňka, na níž jsou modely odrůd hrachu. V Mendelových zadrných *Hynčicích* (dnes sloučených s obcí Vraňín) byla už 13. června odha-

KARD. BERAN dlel ve dnech 6.-13. srpna v Norsku jako host Čs. - norského pomocného spolku a biskupa z Oslo mons. Graua. Na obrázku vidíme přivítání na letišti ve Fornebu. Po pravici pana kardinála je paní Kvapilová, hybná síla Spolku. V našem příštím čísle budeme této norské návštěvě věnovat více pozornosti.

lena deska a otevřena pamětní síň. K Mendelovu jubileu vyšla *Iconographia Mendeliana*: soubor prací o životě a díle Mendelově, doprovázený hojným fotografickým materiálem: fotografiemi listin, osobních předmětů, jako ubrusu, který Mendel dostal od matky, ještě s jejím monogramem. Lidová demokracie ve své krátké receenzi publikaci velmi chválila. — Ve skleptě starobránského kláštera z 14. století na Mendelově náměstí byla upravena vlnárna.

V EXILU A JINDE VE SVĚTĚ

ANGLIE. — Londýnská osada se těšila na návštěvu kard. Berana, ale na radu westminsterského arc. kard. Heenana pozvání odložila, aby se lépe připravila přivítat mezi sebou našeho arcipastýře. V zastoupení kard. Berana posvětil a otevřel nově středisko Velehrad tit. arcibiskup mons. Roberts po mši svatě v staroslovanském jazyku, kterou sloužil Slovinec P. Maria Drgič. Arc. Roberts se mnohokrát zúčastnil bohoslužeb za kard. Berana a za Církev v ČSR, on je též v ústředním výboru mezinárodního hnutí Amnesty, které burcovalo a stále burcuje svědomí Západu, aby se nepamínalo ani na naše nespravedlivě vězněné. — V středisku Velehrad se schází pravidelně česká mládež, která už skončila svou školní docházkou. Vytvořili si už kroužek dramatický, sportovní a plánují též kroužek hudební.

NSR. — Dominik Prokop, opat bývalého benediktinského kláštera v Bromově, dnes v Rohru v Dolním Bavorsku, slavil 11. července své zlaté kněžské jubileum a 6. srpna své 75. narozeniny. — *Blahopřejeme dodatečně jménem členů a členů CML, které v roce 1960 pan opat Prokop poslytl pohostinství na její pracovní sjezd.*

V půli června se konal v Hamburku sjezd *katolíků severských zemí* u příležitosti 1100. výročí smrti sv. Ansgara. Účastníkům poslal pozdravný list sv. Otec. — *Němečtí evangelici* slavili letos svůj Den v Kolíně n. R. Arcibiskup z Paderhornu kard. Jäger se zúčastnil veřejné diskuse na téma Katolíci, protestanté a koncil. Jezuita P. Rahner promluvil o Základních naší křesťanské svobody. Arc. kard. Frings uspořádal pro účastníky recepci a dvěma hostům ze zahraničí poslytl pohostinství. — Od učitelů kolínské katedrály arc. kard. Frings udělil *požehnaní závodníkům Okolo Francie*. — Berlínský biskup mons. Bengsch zahájil přípravný informační proces k blahobře berlínské dómské probšta Bernarda

Lichtenberga, který se veřejně v kostele modlil za pronásledované židy a byl za to 23. října 1941 zatčen nacisty. Cestou do tábora v Dachau zemřel. Probšt Lichtenberg je křesť z německých kněžů, kteří za nacismu zvlášť trpěli pro víru a o jejichž blahobře se jedná. Ostatní dva jsou: biskup z Münsteru kard. von Galen a jezuita z Mnichova P. Rupert Mayer. — V městě Darmstadtu existuje *protestantský klášter sester Mariiných*; řeholní společnost vznikla r. 1944 a přejala mnoho z ducha řádu karmelitek. Protestantké sestry pozvaly k sobě na návštěvu řeholní sestry katolické.

Letošní sjezd *Na pomoc pronásledované Církvě* (»Kirche in Not«) v Koenigsteinu se koná od 6. do 10. října na téma »Jde o člověka«.

USA. — Česká duchovní osada v Hollywoodu na Pacifiku oslavila svátek sv. Cyrila a Metoděje v neděli 4. července. Bylo přítomno též mnoho přibuzných stálých účastníků bohoslužeb, kteří přijeli na návštěvu z ČSR. Významným hostem byl českoamerický kněz novovevčenec P. Robert Pospíšil, který vybízel rodiče, aby pilně učili své děti česky. V neděli 11. července byla oslava slovanských apóstolů v San Francisku.

31. května oslavil své zlaté kněžské jubileum známý českoamerický kněz pap. prelát Václav C. Hradecký. Je mu 74 let. Do USA přišel po druhém roce bobosloví v Hradce Králové. Od r. 1946 je farářem u Sv. Václava v Duncan, Iowa.

19. května zemřel ve Winter Parku na Floridě sochař Albín Poláček ve věku 86 let. Pocházel z Františků pod Radhoštěm, a celý svůj život žil v zahraničí. Od něho pochází socha sv. Cyrila a Metoděje a Radigasta na Radhošti a socha pres. Wilsona v Praze.

Mladší dcera presidenta Johnsona Luci vstoupila do katolické Církvě. Obřad se konal ve washingtonské katedrále sv. Matouše. Ministraval při něm Luciu snoubenec.

POLSKO. — Polští komunisté obsadili arcibiskupskou rezidenci ve Vratislavi. V budově sídli arcibiskupové už téměř tisíc let (biskupství bylo založeno ve stol. 10.); za poslední války byla rezidence téměř úplně zničena, ale z darů věřících byla alespoň zčásti obnovená. Arc. mons. Konišek proti obsazení své rezidence rázně protestoval.

Významná polská spisovatelka Maria Dabrowská, hlavní představitelka kritického realismu v polské literatuře poválečného období, měla na vlastní žádost církevní pohřeb, třeba nebylo o ní žádné, že by za života konala své náboženské povinnosti. »Chci, aby můj pohřeb byl hold kráse katolického náboženství, v kterém jsem byla vychována, aby to byl hold památce papeže Jana, hlavy katolické Církvě a největšího muže naší doby, a hold tisícileté křesťanské tradici mé země.«

OCEÁNIE. — Katolíci na Mariánských ostrovech oslavili 11. července 300. výročí příchodu misionářů. Na Mariánech pracovalo též několik misionářů ze staré české jezuitské provincie před zrušením řádu. Jeden z nich, P. Marian Strobach, zemřel smrtí mučednickou.

ŠPANĚLSKO. — Biskup z Cucuky mons. Rodriguez zakončil informační proces k *blahobře šestí sester* z řeh. společnosti od Božského spasitele, které byly za španělské občanské války usmrceny komunistickými vojsky z nenávisťi k víře. Za španělské občanské války, pokud bylo možné zjistit, bylo zavražděno 12 biskupů, 6750 kněžů a řeholníků, 283 řeholních sester a 249 bohoslovců.

Katolická universita Lovanium v Leopoldville v KONGU má v tomto akademickém roce 1033 studentů; k nim musíme připočítat 111 studentů, kteří se na vstup na universitu připravují, a 59 studentů na odhonné škole pro ošetřovatele nemocných.

Ministerstvo spojů africké republiky BURUNDI vydalo šest *pamětních známek* k svatořečením 22 ngandských mučedníků. Jsou na nich znázorněni pupežové Jan XXIII. nebo Pavel VI. s burundským králem Nwamim Mwambutsu IV. a pak alegoricky všech 22 světců.

poznámky

Komunisté a Hus

Byly doby, a nejsou ani tak příliš vzdálené, kdy postava Jana Husa byla komunistům většinou dobrá jen k tomu, aby v davech vyvolali nepřátelské city vůči dnešní katolické církvi. Ve školách se tato demagogie namnoze provozuje i dnes. Na vyšší rovině, ve spisech komunistických ideologů a historiků, se do nedávna Husova postava za každou cenu vtláčovala do schemat dialektického a historického materialismu. Pro některé z marxistických dějepisců se stal Hus vlastně jen jakousi pomůckou ke znázornění předmět přijatých myšlenkových škatulek. Tvrdili, že Husovi šlo vlastně o cíle nenáboženské, ale že je v duchu své doby musil thmočit jazykem náboženským. Milan Machovec šel ve svém spisku « Husovo učení a význam v tradici českého národa » roku 1953 tak daleko, že Husa prohlásil za odpůrce náboženství. Co má Hus svěráčného, to je prý opak náboženství, protože náboženství spočívá v omamování lidu, aby se smířil se svou bídou. Je to syllogismus v *nehistoris* slova smyslu scholastický: náboženský člověk je omamovávat lidu; ale Hus lid neomamoval; proto Hus nebyl náboženský člověk. Do této kategorie patří i známá tvrzení o tom, že Betlémská kaple vlastně nebyla kostelem a že Husova kázání vlastně byla jen světský publicistický projev, který byl přioděn rouchem náboženským. Neznalost křesťanského myšlenkového světa, biblí Nového zákona počínajíc, kterou tuto autoři vynikali, nebo kterou aspoň předpokládali u svých čtenářů, umožňovala vydávat každou Husovu křesťanskou myšlenku, která je moderním člověku sympatická, za Husův revoluční objev, božící základy náboženství.

Později sami marxističtí historikové zčásti uznali nedostatečný realismus a vlastně i nepoctivost takovéto dějepisné metody. Začali přiznávat, že Husovi lze porozumět jen jako člověku náboženskému, křesťanskému a dokonce středověkému. Začali rozlišovat jeho subjektivní úmysly, jejichž bibličky řecanský ráz je zjevný, a jeho objektivní význam v dějinách, který podle nich přece jen směřoval k pokroku, chápanému marxisticky. V tom smyslu přiznali platnost i historické skutečnosti, že Hus neof totéž co husitství, a že tedy Hus nebyl osobně odpovědný za celou tu krvavou revoluci, která propukla po jeho smrti.

Také komunističtí propagandisté, aspoň ti z nich, kdo mají přece jen jakousi úroveň, začali v postojích k Husovi měnit

taktiku. Uvědomili si, že od doby papěže Jana, pravého Jana XXIII., v časech 2. vatikánského koncilu, v době kumenického hnutí, které navzájem sblíží katolíky s evangeličky, a nového pohledu přímě i na Husa u katolických církevních historiků, by bylo směšné, kdyby se pokoušeli zneužívat Husovy památky k nenávisnému štvání.

Tak si můžeme vysvětlit ono vítězství zdravého rozumu, kterým byl vcelku klidný a objektivní tón většiny letošních Husových oslav v naší vlasti, aspoň pokud je jeho možno dosud sledovat v západní Evropě. Tuto skutečnost a dlítí pokrok, který znamená, rádi uznáváme.

Pokud si něco zaslouhuje kritiku, je to spíše to, co při Husových oslavách řečeno nebylo, co bylo zamlčeno. Hus byl právem oslavován jako mravní osobnost vynikající svým etickým realismem, shodou svých zásad a svých činů, popřípadě jako univerzitní profesor, který v takovém duchu vedl mládež. Ale nemluvílo se o tom, že Hus sám sebe především označoval slovy » kněz Ježíše Krista « nebo pokorněji » v naději kněz Ježíše Krista «. Nemluvílo se o tom, že Hus za svůj hlavní životní úkol považoval kázání Božího slova, kterým, jak říkal, chtěl lidi vyrvat z moci hříchu. A jen malý údrž byl položen na skutečnost, že celý Husův úděl byl podmíněn jeho neochvějnou věrností tomu, co mu říkalo jeho svědomí, jeho následováním biblické zásady: » Více musíme poslouchat Boha než lidi «.

Nemůžeme se ani příliš divit, že se to v dnešním Československu necpíromní. Co platilo o postojích k nehodným neochápavým představeným církve, to platí tím více v poměru k představeným ve státě, když se snaží svévolně zasahovat do vnitřního života církvi, ba i do svědomí jednotlivých věřících, a to s úmyslem náboženství postupně zničit. Jestliže si Hus vášnivě hájil právo kázat Boží slovo, když mu bylo -- podle jeho mínění nespravedlivě -- odtahán církevními představenými, jak by se teprve díval na nějakého ateistického funkcionáře, který by mu chtěl *odejmout souhlas* ke kněžskému působení! A jak by asi se svými zásadami a se svým charakterem pochodil v dnešním Československu! Konkrétní příklady ze současné doby nás opravňují k názoru, že by se dnes v Husově vlastní jeho nepřátelce neostýchali ani toho, čeho se v jeho době nikdo z jeho odpůrců neopovážili: veřejně poulovat Husa i v jeho osobním kněžském životě. Když by viděli, že Hus poctivě zachovává svůj kněžský celibát a že mu tedy ne-

možou hodnověrně připisovat pletky se ženami, že Hus velkou část svého příjmu rozděl chudým a že mu tedy nemohou hodnověrně připisovat nápadně nákladný a přepychový život, klidně by o něm napsali například toto: » Jenže ani Hus zrovna jako křesťal nezřídí. Ví se o něm, že má homosexuální sklony, takže prý mu ani poměrně vysoký plat betlémského kazatele na drabě zábavy nestačí. « Nenapsal by to zrovna Milan Machovec, ale třeba nějaký Karel Krejčí. Nevyšlo by to zrovna v Literárních novinách, ale ochotně by to vydalo nakladatelství » Naše vojsko «, a ne snad někdy v dobách temného stalinismu, nýbrž léta Páň 1965.

Taková je naše dnešní skutečnost. Chceme-li být hodni mistra Jana Husa, musíme usilovat o vítězství zásady, kterou nedávno vyjádřil papěz Pavel VI.: » K víře nesmí být nikdo nucen, ale ve víře se také nikomu nesmí bránit « — ať už jakýmkoliv prostředky.

A. II.

Feierabendovy Paměti

Vyšel právě jejich IV. díl s názvem: *Ve vládě v exilu, I.* (Možno objednat přímo u autora: Dr. L. K. Feierabend, 3821 Newark Street, N. W., Washington, D. C., 20016.) Stran 226. Cena 3 dol.

Už o třech předešlých svazcích jsme referovali na tomto místě (NŽ 1962, 210; 1963, 227; 1965, 71) jakožto o knihách pro dějiny let 1938-1945 velmi důležitých nejen proto, že autor mluví o událostech, které sám prošel a v jejichž středu namože stál, ale hlavně pro jejich spolehlivost. Platilo to o minulých třech knihách a platí to snad mírou ještě větší o IV. dílu Paměti. Právě doba od ustavení vlády v exilu až po napadení Sovětského svazu Hitlerem je na přímé prameny poměrně chudá. Patří sem ovšem Benešovy Paměti (jež jdou do roku 1943), ale Feierabendova konfrontace s nimi podstatně doplňuje náš obraz o tehdejší politikém dění v Londýně. Kapitola Rozhovory s Benešem je v jistém smyslu ústředním tématem této knihy, i když historik najde mnoho zajímavé látky i v jiných kapitolách téměř na každé stránce.

Velké štěstí pro dějiny II. čs. odboje bylo to, že dr. Feierabend skoro denně vypravoval své zkušenosti a obsah svých rozhovorů historikovi dr. Janu Opočenskému, který si to zapisoval do svých deníků a doplňoval zkušenostmi svými,

dopisy · dotazy · odpovědi

Zemřel spíšský biskup mons. Vojtaššák

V Senohrabech u Prahy zemřel 4. srpna spíšský biskup mons. Ján Vojtaššák. Byl pochován ve svém rodišti Zákamenném na Oravě a pohřební obřady vykonal trnavský biskup Ambroz Lazík. Bylo mu 88 let. Zprávu o smrti přinesl tisk a rozhlas až 13. srpna. Po svém vysvěcení na kněze — 1. července 1901 v katedrále ve Spíšské Kapitule; vstoupil tedy letos do 63. roku kněžství a sv. Otce mu k tomuto výročí ještě blahopřál — působil jako kaplan a farář ve své diecézi; současně redigoval jeden z mála slovenských katolických časopisů u Svatá rodina. Když po r. 1918 bylo třeba najít kněze pro slovenská biskupství, padla volba též na dp. Vojtaššáka. 13. února 1921 apostolský nuncius, pozdější kardinál Klement Mícaro, posvětil ho na biskupa v nitran-ské katedrále spolu s dnes už zemřelými arcibiskupem Kmečkem a biskupem Blahem. Mons. Vojtaššáka můžeme nazvat druhým zakladatelem spíšské diecéze; velké zásluhy si získal svou péčí o výchovu kněží, o rozkvět katolických škol a o opravu a postavení nových kostelů. Spolu se svým lidem nesl strasti II. světové války a příchod komunistů. Hned r. 1944 se ocitl poprvé ve vězení; po nějaké době ale byl propuštěn, protože se komunisté ještě báli nepřiznivé reakce ze strany většičho lidu. Biskup Vojtaššák si velmi brzy uvědomil, že jen spojením sil českého a slovenského katolicismu bude možné odolat náporu komunismu. Proto několikrát pozval do své diecéze pražského arcibiskupa Berana. V červnu 1950 byl izolován ve své rezidenci, pak převezen do bratislavské věznice, postaven před nástrojový proces a 15. ledna 1951, on čtyřicetšedestiletý stařec, byl odsouzen na 24 let žaláře. Valdice, Leopoldov a snad i jiné věznice — to byla zastavení jeho křížové cesty. Pak směl vězení zaměnit za různé charitativní domovy v Čechách. 3. října 1963 mu

ony deníky měl autor nyní při práci k dispozici. A když tento fakt spojíme s uznávanou objektivností a čestností dr. Feierabenda, můžeme být jisti, že nečteme apologii jeho nebo některé dílčí skupiny, nýbrž pravdivé líčení událostí, jak je tehdy viděl a prožíval on i lidé, s kterými žil a pracoval v odboji. Proto nemůžeme ani dost tyto Paměti našim čtenářům doporučit.

Jiří Ryšánek

byla prominuta zbývajcí část trestu, ale do své diecéze se už vrátit nesměl. Za pobyt mu byl přidělen Kněžský domov v Senohrabech. Uprostřed českých spulubratří kněží strávil poslední léta svého života, nezlomel na mysli, pln plánů, jak obrodit náboženský život v našich vlastech; tam ho několikrát navštívil pražský primas dnes kard. Beran ze svého příkázaného pobytu v Mukařově. 1. srpna ho Pán vysvobodil z pozemského utrpení a povolal k odměně vyhrazené vyznamávacím a mučedníkům. K naší modlitbě za pokoj jeho duše se poji prosba, aby u Božího trůnu vyprošoval podobnou nezdolnou sílu, vytrvalost a statečnost pro všechny, pro něž doba zkoušky ještě pokračuje. — R.i.p.

Otec biskup

Když v poslední době Katolické noviny píšou o pražském apostolském administrátoru Tomáškoví, nazývají ho otec biskup. A mons. Tomášek je jistě s tím pojmenováním spokojen. Podotkneme k tomu jen, že až do V. století se tak říkalo každému biskupovi (*papa* nebo *dominus papa*), od stol. XI. se to pojménováním ustálilo pro biskupa římského. Teprve v novější době se pro biskupy začalo užívat titulu Jeho Milost a Jeho Excelence. Protože však zvláště toto poslední pojmenování se počtuje v některých krajích cizí, němečtí biskupové např. se ho veřejně vzdali a i v Rakousku se píše v časopisech v podobnému smyslu.

Ale vracme se do Prahy. Když tam biskup Tomášek nastoupil, přiblížila se u něho i skupina tamních chuligánů: prý se jdou na něj podívat, protože v životě biskupa neviděli. A ti ho první začali nazývat za řeči *otče biskupe*, jak vykládal kněžím probošt Stehlik. Když se to dověděli druzí pražští kněží, zalíbilo se jim to — a teď už se tak říká mons. Tomáškoví všeobecně.

A když mluvíme o těch chuligánech. Zahraniční turisté zděrazažují, že to nejsou vždycky snad nějaké položločnické skupiny, jak je rádi líčí komunisté (*toluay pobuda, darebák, ničema* definuje ten pojem Slovník spisovného jazyka českého z r. 1960), ale namnoze mladí lidé, kteří se vzeprěli a vzpírají — někdy ovšem způsobem neobvyklým — komunistickému konformismu. Mezi mládeží jsou komunisté bílí vrána, ale většina mladých — z různých důvodů — svůj hostejný postoj ke komunismu nedává příliš najevo. Jen chuligáni to dělají při každé možné i nemožné příležitosti. Vypravoval mi jeden návštěv-

ník Prahy z poslední doby, že tam začali nosit veřejně na krku křížek, čím větší a nápadnější, tím lépe. Možná většina z nich toho ví o náboženství málo, ale je to snad pro ně symbol něčeho, co jako jediné odolává tlaku komunistů. Dříve mívali u nás mladí lidé spoustu předurků proti Církvi. To zmizelo. Nejsou zaujatí proti Církvi, spíše jim svým pevným postojem imponuje. Tito mladí lidé jsou nepopsaný list, otevření pro dobro i pro zlo. Ale Bůh pracuje: očitý svědek vypravoval, že na Zelený čtvrtek při obřadech byla katedrála sv. Víta naplněna do posledního místečka, mnoho lidí šlo k svatému přijímání, a většina z nich byli právě mladí.

vm

Z dopisů

Měli jsme tu nedávno oheň. Shořela salesiánská oratoř v Žabovreskách. Vyhořela od rozpalených kamen. Již řadu let ovšem nesloužila svému původnímu určení a v posledních letech byla vůbec odňata bohoslužebným účelům. Byla tam hudební škola. Vše dřevěné ležlo popelem — zůstala stát jen věž s křížem nad troskami. In hoc signo vinces!
(Z Brna)

Apostolát modlitby

V září se modlíme na úmysl, aby věřící četli Písmo svaté v duchu Církve a o něm rozjímali; *úmysl misijní*: za bratrskou a plodnou spolupráci mezi domácími kněžskými a zahraničními misijnáři.

V říjnu: za apostolátní podniky v moderním světě; *misijní*: začasné probrzení zájmu o misie a lásky k nim u dětí šířením spolku svatého Děťství.

Redakci došlo

Walter Daskocil, Právo na vlast — povinnost k vlasti (německy). Vydlo v Mnichově r. 1964. Cena dvě německé marky. Vydala a má na skladě: Ackermann-Gemeinde, 8 Muenchen 23, Postfach 149.

Vladimír Vaněk, Kniha povídek. Vydala Společnost pro vědu a umění na popud a náklad Kruhu přátel Vladimíra Vaněka v Kúrně v dubnu 1965. Cena 2,50 dol.

PŘÍŠTÍ ČÍSLO, listopadové, vyjde 20. října. Uzávěrka pro člásky vánoční je už 1. listopadu.